

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Історико-юридичний факультет
Кафедра
Історії України

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**«УЧАСТЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ
(ВІД 1992 РОКУ – ДО 2020 РОКУ)»**

виконав: студент VI курсу

галузь знань: 01 «Освіта»

спеціальності: 014 «середня освіта(історія)»

Пішта Андрій Ярославович

науковий керівник: доктор політичних наук,
професор Бойко О. Д.

Ніжин-2021 р.

Анотація

Магістерська робота викладена на 99 сторінках, вона містить три розділи, три додатки, 110 джерел в переліку посилань.

Об'єктом магістерського дослідження є процес організації та проведення миротворчих операцій України під егідою ООН.

Предметом дослідження є основні напрямки, форми та зміст міжнародної миротворчої діяльності України на сучасному етапі.

Метою магістерського дослідження є детальний аналіз проведення миротворчих операцій Україною під егідою ООН та інших міжнародних організацій з питань підтримки миру та безпеки у світі.

У першому розділі представлено основні терміни та поняття з історіографії та методології дослідження, а також розкрито основні праці та їх зміст стосовно теми.

У другому розділі представлено миротворчу діяльність як категорію міжнародного права, пов'язана з становленням міжнародних миротворчих операцій.

В останньому розділі подано нормативно-правову базу України стосовно участі в міжнародних миротворчих місіях, а також відображено історію участі України в міжнародних миротворчих операціях.

В підсумку було зроблено висновки стосовно участі України в міжнародних миротворчих операціях

Ключові слова: історіографія, методологія дослідження миротворчі операції, ООН, нормативно-правова база, міжнародне право.

Summary

The master's thesis is presented on 99 pages, it contains three sections, three appendices, 110 sources in the list of references.

The object of the master's research is the process of organizing and conducting peacekeeping operations in Ukraine under the auspices of the United Nations.

The subject of the research is the main directions, forms and content of Ukraine's international peacekeeping activities at the present stage.

The purpose of the master's study is a detailed analysis of peacekeeping operations in Ukraine under the auspices of the UN and other international organizations to support peace and security in the world.

The first section presents the main terms and concepts of historiography and research methodology, as well as reveals the main works and their content on the topic.

The second section presents peacekeeping activities as a category of international law related to the establishment of international peacekeeping operations.

The last section presents the legal framework of Ukraine for participation in international peacekeeping missions, as well as reflects the history of Ukraine's participation in international peacekeeping operations.

As a result, conclusions were drawn regarding Ukraine's participation in international peacekeeping operations

Key words: historiography, research methodology, peacekeeping operations, UN, legal framework, international law.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Історіографія, методологія, джерельна база дослідження.....	10
1.1. Історіографічна база.....	10
1.2. Джерела та методика досліджень.....	21
РОЗДІЛ 2. Становлення та розвиток міжнародної миротворчої діяльності.....	32
2.1. Передумови виникнення миротворчої діяльності як категорії міжнародного права.....	32
2.2. Поняття та сутність миротворчих операцій під егідою ООН.....	44
РОЗДІЛ 3. Участь України в міжнародних миротворчих операціях.....	52
3.1. Міжнародно правове регулювання миротворчих операцій. Внутрішньо-правове регулювання участі України в миротворчих місіях.....	52
3.2. Характерні риси та особливості участі України в міжнародних миротворчих операціях.....	63
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ.....	90

ВСТУП

Актуальність магістерської роботи.

На зламі XX –XXI століть, після розпаду Радянського Союзу відбулися масштабні глобальні процеси, радикальні зміни геополітичної системи світу. Холодна війна закінчується тим, що одна з найбільших імперій світу розпадається й таким чином на уламках цієї величезної геоструктури з'являються ряд самостійних держав. Відповідно змінюється вектор розвитку цілих регіонів світу, які раніше в собі сконцентрував СРСР. Тепер вже не існує цілої системи, тієї авторитарної машини, яку уособлював собою Радянський Союз. Замість цього тепер світ постає перед нами в іншій іпостасі. Тепер замість інтеграційних процесів, коли відбувалися здебільшого інтеграції певних державних організмів у певну систему до 1991 року від закінчення Другої світової війни, відбувалися дезінтеграційні процеси, коли кожна з держав тепер могла проводити власну самостійну зовнішню політику, що з іншого боку створювали передумови для більш вільних відносин між державами. Але тепер все ж таки сталося так, що побільшало конфліктів між державами, які раніше не відігравали значної ролі в міжнародних відносинах. Тепер двополярний світ перестав існувати, на зміну прийшов світ з формою відносин між державами, коли кожна з держав була самостійною в політиці тому тепер кількість конфліктів регіональних, світових з іншого боку помітно зросла. Досить часто такі конфлікти призводили до значних втрат як матеріальних так і людських. Ці всі конфлікти, які відбуваються по всьому світі: в Європі, в Азії, в Африці та багато де в інших місцях супроводжуються жахливими злочинами проти людства, що фактично порушують права людини.

За цих обставин суттєво зростає роль миротворчих операцій, які є одним із найбільш ефективних засобів врегулювання таких конфліктів, у процесі збереження стабільності існуючої світобудови. Миротворчі операції на сьогодні відіграють досить важливу роль в світовій геополітиці й справді на сьогодні миротворча діяльність є одним з основних факторів та

пріоритетних напрямків діяльності ООН та інших міжнародних організацій, які відповідають за підтримку миру та безпеки у світі.

Особливо актуальною на сьогодні міжнародна миротворча діяльність є для України, оскільки ця практика є одним з засобів зміцнення власних міжнародних так і водночас внутрішніх позицій. Значення міжнародної миротворчої діяльності України особливо зросло після початку агресії Російської Федерації в 2014 році. Україна є активним гравцем на міжнародній арені стосовно міжнародних миротворчих операцій. Проводячи, миротворчі операції, Україна робить значний внесок у систему колективної безпеки, таким чином Україна самостверджується на зовнішньополітичній арені як держава. Це також допомагає сформувати репутацію Україні як країни, що сприяє стабілізації світовому порядку й стверджує таким чином власні позиції в світі. Тема миротворчого руху в Україні завжди була актуальна й завжди була на слуху в українському суспільстві, але, на жаль не завжди правильно у ЗМІ розставлялися акценти у висвітленні цієї теми. У результаті на даний момент недостатньою є поінформованість суспільства стосовно мети, завдань, масштабів та змісту миротворчих акцій у яких брала/бере участь Україна. Також однією з найважливіших причин недостатнього розуміння та усвідомлення самого миротворчого руху України є недостатнє врегулювання нормативно-правової бази здійснення миротворчих акцій в українському законодавстві, а внаслідок цього нерозуміння українцями, як, де і ким приймаються рішення про початок операцій, та й в цілому процедуру прийняття рішень.

На сьогодні самі миротворчі операції зазнали змін через зростання загроз конфліктів по всьому світу й водночас вони стають комплексними не тільки суто військові операції, які передбачають виключно силові військові втручання миротворчих контингентів. Сьогодні миротворчі операції набули комплексного характеру, зокрема сьогодні вони включають втручання цивільного персоналу, поліцейського контингентів й відповідно розширюється спектр міжнародних миротворчих операцій, які спрямовуються на врегулювання конфліктів по всьому світу. На сьогодні конфлікти не завжди є

міждержавними, вони є також внутрішніми тому важливо застосовувати більшу кількість методів для урегулювання конфліктів. Самі миротворчі операції спрямовуються досить часто не лише на припинення або замороження конфлікту, а й встановлення демократії в цілому у світі.

На даний момент досить актуальною залишається проблема критеріїв, що дозволяють відрізнити грубе, необґрунтоване втручання однієї держави у внутрішні справи іншої від миротворчих акцій, націлених на запобігання поширенню міждержавних чи регіональних конфліктів.

Досить важливим на сьогодні залишається і визначення принципів та юридичних підстав діяльності миротворчих місій, а також моделей співпраці між цивільним населенням та силами.

Об'єктом магістерського дослідження є процес організації та проведення миротворчих операцій України під егідою ООН.

Предметом дослідження є основні напрямки, форми та зміст міжнародної миротворчої діяльності України на сучасному етапі.

Метою магістерського дослідження є детальний аналіз проведення миротворчих операцій Україною під егідою ООН та інших міжнародних організацій з питань підтримки миру та безпеки у світі.

У відповідності до поставленої мети дослідження ми можемо визначити **завдання дослідження**

- 1) проаналізувати історичний контекст становлення системи миротворчої діяльності у світі;
- 2) розглянути нормативну правову базу проблеми;
- 3) дослідити та розглянути основні принципи миротворчої діяльності ООН;
- 4) проаналізувати діяльність ООН та інших міжнародних організацій, які несуть відповідальність за підтримку миру та безпеки у світі.
- 5) проаналізувати участь миротворців у зонах конфлікту та з'ясувати їхні функції;
- 6) розкрити правовий механізм проведення міжнародних миротворчих операцій.

7) розглянути безпосередню участь українських миротворчих сил в операціях з підтримки миру та безпеки у світі, а також дослідити та проаналізувати перспективи подальшого залучення України до миротворчих операцій.

Стан дослідження. Над аспектами миротворчої діяльності України працювали такі дослідники як: А.Вендт, Р.Кеохайн, Х.Кеглей, Р.Коен, Дж.Мершеймер, Е.Чемпіль, Дж.Шерр, а також багато інших., також займалися дослідженнями американські дослідники такі як: З.Бжезинський, К.Дойч, Г.Моргеттау, Дж.Руджі, К.Уолтс та багато інших, долучалися до проведення наукового дослідження такі науковці як: І.Лукашук, П.Циганков, М.Ушаков та багато інших. Досліджували цю тему також і українські науковці такі як: В.Бруз, В.Буткевич, В.Василенко, С.Рябова, Л.Чекаленко, Т.Циганков. Нормативно-правову базу дослідження складають міжнародні акти, такі як статут ООН, Конвенція про безпеку персоналу Організації Об'єднаних Націй, Резолюції Генеральної Асамблеї ООН та Ради Безпеки ООН, Закон України «Про участь України в міжнародних миротворчих операціях з підтримки миру та безпеки, Стратегія міжнародної миротворчої діяльності

Методологічною основою магістерської роботи є концепція, яка була прийнята ООН на підставі Статуту ООН як гарантія миру у світі шляхом проведення міжнародних операцій з підтримки миру та безпеки у світі, зокрема на підстав глав VI та VII Статуту ООН. Основними методами дослідження стали загальнонаукові методи пізнання такі як: історичний, формально-логічний, системно-структурний, порівняльний. Системно-структурний та порівняльний методи дослідження допомогли проаналізувати участь України в міжнародних миротворчих операціях на різних етапах, а також дало можливість з'ясувати нормативно-правову базу дослідження. Історичний метод дав можливість подивитися на миротворчу діяльність України крізь призму історичних подій. Наукова новизна полягає в комплексному дослідженні сучасної міжнародної миротворчої діяльності України, а також дослідження миротворчості як інституцію.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження апробовано. Текст статті магістерської роботи прийнятий до друку в 14 випуск Історичного альманаху студентів історико-юридичного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Обсяг та структура роботи. Структурно магістерська робота складається з вступу трьох розділів, які об'єднують шість підрозділів, висновків, списку використаних літературних джерел та додатків. Основний зміст роботи викладено на 95 сторінках. Список літературно використаних джерел налічує 110 найменувань

Наукова новизна. Наукова новизна роботи полягає у тому, що автор дійшов у висновках до власного визначення терміну миротворчі операції, а також було сформовано нові погляди та ідеї, які необхідні для України, щоб сформуванати повноцінну зовнішню політику з урахуванням всіх чинників у сфері міжнародних миротворчих операцій.

Автором було визначено основні передумови та характерні риси участі України в міжнародних миротворчих операціях з урахування національної законодавчої бази, а також національних інтересів України. Було розкрито основні особливості та характерні риси нормативно-законодавчої бази України у сфері міжнародної миротворчої діяльності.

Хронологічні межі дослідження охоплюють з 1992 року до 2020 року. Нижня межа дослідження пояснюється початком прийняття перших законодавчих актів, які регулювали участь України в міжнародних миротворчих операцій. Також це пов'язано з проголошенням Незалежності України й її виходом на міжнародну зовнішньополітичну арену як самостійного незалежного гравця. Верхня межа обґрунтована тим, що саме період 2020 року є початковим періодом приходу до влади нового керівництва в країні й саме в цей період ми можемо прослідкувати основні зміни, які відбулися в миротворчій діяльності України на останньому етапі Незалежності.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА

1.1. Історіографічна база

Операції за безпосередньої підтримки Організації Об'єднаних Націй та інших організацій, як несуть безпосередню відповідальність за підтримку миру у світі на сьогодні є досить важливим чинником, який прямо впливає на долі багатьох народів, держав у світі. Поки не вдалося повністю забезпечити всі гарантії того, що мир буде у всьому світі, але поки не вдалося знайти кращої альтернативи. На сьогодні в наукових дослідженнях, які проводять історики різного спрямування, не має єдиних підходів у наукових дослідженнях проблеми міжнародної миротворчої діяльності України. Для того, щоб більш детально дослідити та опрацювати проблему необхідно приділити дослідженням більше часу, оскільки сама миротворча діяльність України розпочалася не так давно, дослідження ще продовжуються. В цілому в ході проведення наукового дослідження було виявлено, що сама тема торкається не лише історії, а й також інших важливих наук, таких як: політологія, право, соціологія, що говорить про досить широкий спектр вивчення нашої теми. Важливо проаналізувати зв'язки історії та інших наук та предметних галузей, оскільки значна кількість праць з даного дослідження використовується саме з інших галузей знань; з'ясувати чинники, що впливали на написання тієї чи іншої.

Грунтовну наукову базу дослідження проблеми миротворчих операцій було закладено у працях таких відомих європейських мислителів як А.Вендт [1], Р.Кеохайн [2], Х.Кегле [4], Р.Коен [5], Дж.Мершеймер [6], Е.Чемпіль, [7], Дж.Шерр, а також американських дослідників таких як: З.Бжезинський [9], К.Дойч [10], Г.Моргетау [11], Дж.Руджі [12], К.Уолтс [13]. Долучалися до проведення наукового дослідження проблем миротворчості такі науковці як: І.Лукашук [14], П.Циганков [15], М. Ушаков та багато інших. Досліджували цю тему також і українські науковці такі як: В.Бруз [16], В.Буткевич [17], В.Василенко [18, 19], С.Рябова [20], Л. Чекаленко [21] Т.Циганков [22]. Зокрема ці всі дослідники досить комплексно намагаються дослідити

проблему співпраці України та міжнародних організацій в сфері миротворчих операцій, також ці вчені намагаються простежити логічні зв'язки в сфері міжнародних відносин, також завдяки цим працям ми можемо дізнатися та дослідити ряд проблем міжнародних миротворчих операцій, також це питання міжнародної безпеки, зокрема це проблематика пов'язана з аспектами: механізмів реалізації довгострокових відносин у сфері військового співробітництва України з іноземними партнерами, також механізми удосконалення положень нормативно-правових актів, також це удосконалення механізмів у сфері цивільного співробітництва, також це питання морально-психологічної роботи. Тому досить важливо проаналізувати весь комплекс праць, які написані були з даної проблематики.

Для кращого упорядкування всього спектру праць з теми їх всі було поділено на групи за тематичним принципом, весь спектр становить відповідно групу від 1992 року й до сьогодні. Для кращого аналізу здобутків дослідження проблеми можна умовно поділити всю тематику на три групи, які власне включають в себе етапи розвитку наукової думки. Зокрема першим етапом був період, який тривав з 1992 року до 1999 року, в цілому цей період характеризувався появою перших праць з теми, зокрема це одна монографія, одна дисертація та досить незначної кількості наукових статей. Зокрема ця група праць вперше ще тільки на початковому етапі досліджували всі проблеми сучасної міжнародної миротворчої діяльності України. На першому етапі більше досліджується та береться до уваги військовий аспект, а також воєнна обстановка навколо Української держави, так зокрема досліджується геополітична ситуація навколо України, так, зокрема простежуються зв'язки України з іноземними державами, досліджується вплив іноземних держав, міжнародних організацій на міжнародну політику в сфері міжнародної безпеки. Досить чітко простежено причини та передумови формування української військової сили. В період формування державності на початку її створення, багато дослідників, лише почали досліджувати окремі аспекти міжнародної миротворчої діяльності України [23, с. 25].

Друга хронологічна група відноситься до періоду, коли власне перші кроки розбудови державних інституцій було зроблено, й певним чином було визначено головні принципи проведення політики у сфері миротворчої діяльності. Цей етап включає в себе 2000 рік як початок і закінчується в 2009 році. Цей період вже характеризується появою праць не тільки суто історичного змісту та характеру, а й праць з інших предметних галузей, зокрема, сюди можна віднести праці філософського змісту, психологічного,

історичного, політичного, тобто можна зробити певні висновки, що на цьому етапі дана проблема починає більш комплексно досліджуватися. Саме в цей часовий проміжок було вже написано цілих п'ять праць п'ять дисертацій, що говорить нам про те, що дана тема починає все більше досліджуватися, а отже й аналізуватися, також це були перші наукові публікації, їх було близько сорока вже на той час, а також це збірки двох наукових конференцій [24-27; 29, 30; 34-36, 38-39].

Наступним етапом є період з 2010 року до сьогодні. Цей період можна охарактеризувати як період, коли інтерес науковців зменшується стосовно дослідження даної теми, оскільки на цей час припадає лише шість дисертацій, та більше ніж, 10 публікацій на сьогодні, а також один збірник вийшов лише на одному круглому столі [40; 41; 42; 43;], тобто можна констатувати, що певний інтерес щодо даної теми зменшується, але й далі відбуваються та проводяться дослідження на цю тематику.

Отже, поділ історіографічної бази на три групи за хронологічним принципом дає нам можливість зрозуміти, на якому етапі дослідження перебувало дана проблема, а також хто досліджував проблему. Також ми можемо побачити, що на початковому та другому етапах інтерес науковців до вивчення даної теми був більший, ніж в період, починаючи з 2010 року, це напевно можна пояснити тим, що починаючи з 2010 року, Україна змінила курс в сторону позакблокового статусу, й можна зробити певні висновки, що саме це вплинуло на те, що інтерес науковців, починаючи з 2010 року набагато зманшується щодо дослідження даної тематики.

За тематичним розподілом можна класифікувати всю на історіографічну базу на чотири групи:

Перша група – наукові праці, присвячені більше аспектам національної безпеки та оборони, у яких також було прослідковано та проаналізовано аспект участі України в міжнародній миротворчій діяльності та її вплив на міжнародне становище нашої держави [44; 45; 46–48];

Друга наступна група – це наукові праці, які безпосередньо досліджують участь України в міжнародних миротворчих операціях згідно мандатів Ради Безпеки ООН. [49; 50; 51; 52; 53]

Третя група – це праці, які досліджують більше військові аспекти співробітництва України та іноземних організацій, а також держав, у сфері військового співробітництва[54;].

Четверта група – це група до якої належать праці, які досліджують міжнародне військово співробітництво України[55-65].

У цілому весь цей комплекс праць дає нам можливість широко розглядати та досліджувати тему сучасних міжнародних миротворчих операцій в більш широкому контексті.

До першої групи в історіографічній базі можна віднести монографії українських вчених, які досліджували аспекти зовнішньополітичної обстановки навколо України через призму нашої безпеки, зокрема до цих вчених ми можемо зарахувати праці таких вчених як: І.Артёмов [66], В.Венгер [67], В.Горбулін [68; 69], В.Грубов [70], О.Джус [71], В.Ліпкана [72], Ю.Пунди [74]. Б.Якимовича [75]. Досить комплексно дослідили питання військового співробітництва України з НАТО В.Балабін [59; 60], Є.Мальцева [63], С.Речич [48] та багато інших. Зокрема ці автори наголошували у своїх працях на взаємодію євроатлантичних органів з державними органами влади України в системі безпеки та оборони. Одним з тих, хто більш системно досліджував питання військово-технічного співробітництва був О.Моначинський, який в своїй праці: «Сучасні воєнно-політичні України з суміжно-прилеглими державами» вперше починає досліджувати відносини України з іноземними державами, а також міжнародне становище України в сфері

військового співробітництва. У своїй роботі автор більше зосереджує увагу на військовому аспекті й звертає увагу на особливості державного військового співробітництва у початковий період з 1992 до 1996 років. Автор досить цікаво обґрунтовує думку про те, що відтепер з'являються нові форми конфліктів, які зовсім не відповідають тим конфліктам, які були раніше, ще в період Холодної війни, тепер це конфлікти, де чітких кордонів немає й простір є умовним, що відтепер ставить Україну у центр геополітичних процесів [33,с.6]. Одним дуже важливих досліджень, які висвітлювали міжнародне військово співробітництво України з міжнародними організаціями є праця В.Грубова «Військова політика України : сутність і механізми реалізації в сучасних умовах». Автор цієї роботи дійшов висновку про те, що Збройні Сили України є одним з ключових факторів на шляху до співробітництва в міжнародних військових операціях й саме Збройні Сили України є головними визначальним чинником зовнішньої політики нашої держави [55, с. 25]

Досить важливою для вивчення проблеми миротворчих операцій є наукова стаття В. Венгера «Основні напрями міжнародного військового співробітництва Збройних Сил України (минуле, сучасність, майбутнє)» [39,с.30].У цій статті визначаються головні напрями співробітництва України з державами сусідами, а також організаціями наприклад такими як: СНД, крім цього співпраця з регіональними міжнародними організаціями, але так як автор досліджує незначний часовий проміжок, досить складно зробити більш масштабні висновки.

До Другого етапу належить праця Г.Перепелиці: «Военна безпека України на межі тисячоліть» [51]. У цій роботі було комплексно досліджено військово-економічні аспекти безпеки держави. Значна увага звертається на аналіз процесу військово-технічного співробітництва України з іноземними державами, також автор зосереджується виокремленні проблем, які необхідно вирішити у ході співпраці у військово-технічній сфері, а також досліджено шляхи реформування та вдосконалення співпраці України з іноземними державами [51, с. 285-320]. Г.Перепелиця наголошує, що одним з

найважливіших аспектів міжнародної військової співпраці України з іноземними організаціями такими як НАТО, ОБСЄ, ООН є контроль над озброєнням. Власне не тільки стосовно співпраці з іноземними державами, а й стосовно в цілому впливу на міжнародні відносини та геополітичну ситуацію в світі цього аспекту. Також було досліджено внесок України в миротворчу діяльність міжнародних організацій таких як: ОБСЄ, ООН, НАТО протягом 1992-2000 років, зокрема це більше стосується участі Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях [51, с. 321-388].

Одним з найцікавіших досліджень на цьому етапі була дисертація В.Мандрагелі «Війна в історії цивілізацій: соціально-філософський аналіз». У цій роботі було проаналізовано та досліджено роль українських збройних сил в системі національної оборони також було проаналізовано взаємодію Збройних сил в контексті міжнародних миротворчих операцій з іноземними організаціями й врешті-решт були зроблені висновки щодо неякісного управління Збройними силами в контексті майбутньої співпраці з міжнародними організаціями.

Досить важливою для нас є праця «Україна в системі міжнародної безпеки», яка була написана науковцями з Національного інституту проблем міжнародної безпеки при Раді національної Безпеки та Оборони України [50, с. 13-19]. У цій праці значну увагу було приділено національним державним пріоритетам України на зовнішньополітичній арені в контексті євроатлантичної інтеграції України, зокрема в систему безпеки Європи. Автор дослідження комплексно проаналізував участь українських збройних сил в міжнародній миротворчій діяльності і дійшов висновку, що Україна має на даному етапі досить непогані здобутки та внесла значний вклад в міжнародну безпеку світу, зокрема під егідою НАТО [50, с. 155-236]. Досить цікавою працею є колективна монографія вчених інституту проблем міжнародної безпеки « Оборонна політика України на початку ХХІ століття. В цій праці було досліджено роль та місце військового чинника в сфері національної безпеки.

Однією з найбільш важливих праць цього періоду було дослідження І.Артьомова [63, с. 33], який досліджував систему та передумови інтеграції України в міжнародну світову систему колективної безпеки.

Також дослідженнями міжнародних військових операцій займався Інститут зовнішньої політики дипломатичної академії при МЗС України у 2006 році, було розглянуто питання міжнародної безпеки, а питання міжнародної миротворчої діяльності було розглянуто оглядово [62].

Заслуговують на увагу праця Д. Велігодського і Є. Мальцевої, в якій було проаналізовано та досліджено нормативно правову базу співпраці НАТО з Україною в сфері військово-технічного співробітництва [63, с. 13]. Це дослідження дало можливість нам більш широко охопити та дослідити дану проблему.

До третього періоду ми можемо віднести дисертаційне дослідження С.Речича «Военно-політичне співробітництво Збройних Сил України (1991-2009)». У цій праці автор ґрунтовно проаналізував джерельну базу теми, а також дослідив вплив різних аспектів на взаємодію України та НАТО в контексті міжнародної миротворчої діяльності та співробітництва в цілому [48, с. 3].

Іншою важливою та досить змістовною працею стосовно дослідження міжнародної миротворчої діяльності була праця Ю.Недзельського, де він приділяє увагу участі України в рамках програми «Партнерство заради миру». У цій праці автор пропонує власну періодизацію участі України в міжнародних миротворчих операціях, також автор подає план удосконалення відносин НАТО та України [49, с. 5].

У цілому можна зробити висновок, що автори першої тематичної групи досліджували комплексно миротворчу діяльність України, з точки зору регіонального, міжнародного контекстів. Двостороннє співробітництво не часто розглядалося науковцями.

Друга тематична група досліджувала в цілому питання міжнародного, регіонального та національного контекстів. Також одним з найбільш важливих питань, які обговорювалися серед науковців дослідників було

питання пов'язані з гуманітарними проблемами, але найголовнішими були питання проведення міжнародних миротворчих операцій ООН.

До цієї групи можна віднести таких дослідників як: В.Бруз [19], В.Заросило [26], І.Козинець [28], В.Ліпкан [29], В.Мандрагеля [32], О.Моначинський [33], Г.Перепелиця [51]. Особливо слід виділити праці С.Попка [35-38], В.Радецького[47].

Досить важливими є праці Г. Перепелиці, в яких вона більше зосереджує увагу на кількісних показниках тематики міжнародної миротворчої діяльності України під егідою ООН та НАТО[65]. Так, зокрема Г.Перепелиця зосереджує увагу на причинах виникнення військових конфліктів у світі, а також зосереджується на шляхах вирішення ряду спірних питань, також вона розкриває зміст втручання військових у конфлікти світового та регіонального масштабів. Зокрема, автор надає власну оцінку миротворчій діяльності України й зазначає, що миротворча діяльність для України є дуже важливим засобом зміцнення власної національної безпеки [66, с. 35]

Наступною досить важливою працею, яка була написана колективом науковців була праця, яку підготували науковці науково-дослідного центру оборонних технологій та воєнної безпеки України за редакцією С. Кириченка «Миротворча та антитерористична діяльність Збройних Сил України :досвід, проблеми, перспективи», там, зокрема, розкрито воєнно- політичні аспекти міжнародних миротворчих операцій, а також зазначаються шляхи вдосконалення міжнародної миротворчої діяльності України, також автори зазначають нові підходи до вирішення сучасних конфліктів, чи на регіональному рівні, чи на міжнародному рівні [68, с. 22-24].

Також досить важливою для розуміння теми є дисертація І.Козинця «Участь Збройних Сил України в міжнародній миротворчій діяльності (1992-2006) [28, с. 28]. Зокрема досить важливу роль відіграють висновки, які були зроблені самим І.Козинцем. Автор вважає, що практична участь України в міжнародних миротворчих операціях є головною умовою прогресу української національної системи безпеки й водночас найефективнішим

засобом формування боєздатних Збройних Сил України й лише практика навчить українських військових вдосконалитися в питаннях миротворчої діяльності. Також автор зазначає, що досить важливим з пунктів вдосконалення Збройних Сил є практичні постійні контакти з міжнародними організаціями, які прямо належать до системи безпеки світу такі як: ОБСЄ, ООН, НАТО у вигляді постійних навчань.

Одним з важливих дослідників міжнародного миротворчого руху є О. Котеленець. У своїх працях цей автор робить наголос на тому, що механізм прийняття оперативних рішень згідно процедури не є завжди повністю точним. Іноді бувають ситуації, коли необхідно швидко втрутитися в певний конфлікт, але через недосконалу процедуру прийняття рішень, це може негативно позначитися на ситуації у світі[67,с.85].

Цікаві аспекти миротворчих місій розглядаються у працях В. Макарова та І. Печенюк. У цих статтях аналізуються та розкриваються проблеми, які постали на сьогодні перед системою колективної безпеки, а також розкриваються виклики, що на сьогодні постали перед системою колективної безпеки [30, с. 104-107].

Також важливою дослідницею Міжнародної миротворчої діяльності України на сьогодні є О. Мещерякова, але вона більше сконцентровується на питаннях дослідження участі органів внутрішніх справ в міжнародних миротворчих операціях[31,с.4].

Одним з дослідників міжнародного миротворчого руху в контексті створення нормативно-правової бази був О. Пулима, який в своїй праці «Збройні Сили України як фактор створення та забезпечення існування системи колективної безпеки у Європі» досліджує процес створення нормативно-правової бази участі українських військових в міжнародних миротворчих операціях, зокрема також автор висвітлює військові дії українських сил у Югославії, але хронологічно межі дослідження обмежує 1992-2000 роками [69, с. 75].

До другої групи належать твори філософського характеру політологічного, які є цінними з точки зору дослідження наукової бази теми.

Однією з таких праць було дослідження групи авторів та їхня праця під назвою «Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття: історико-філософський підтекст.» Ця праця є цінною для нас з точки зору усвідомлення загальної геополітичної ситуації в ХХ столітті. Одним з аспектів, які досліджуються авторами були аспекти діяльності та участі України у такого роду війнах з 1992 року [70,с.272-290].

Також досліджували тему участі України в міжнародній миротворчій діяльності заклади вищої освіти, зокрема сюди належить Національний університет Оборони України, який завдяки колективу науковців університету є відомим для нас власними дослідженнями у сфері воєнної стратегії, історії, політології, філософії. Зокрема науковці закладу освіти, видали значну кількість підручників та посібників для навчання в закладах вищої освіти [57, с. 25].

Також значний інтерес з огляду на досліджувану проблему представляють посібники та підручники, які видаються Військовим Інститутом Київського національного університету імені Тараса Шевченка, зокрема: «Сучасні міжнародні відносини, перспективи і євроатлантичне майбутнє України», оскільки у цій роботі детально розглядається процес євроатлантичної інтеграції України [59, с. 35]. Можна прослідкувати, що тему сучасної міжнародної миротворчої діяльності України досліджується не лише істориками, але військовими експертами, політологами, юристами та ін.

Третя група дослідників теми міжнародних миротворчих операцій України під егідою ООН та інших міжнародних організацій як правило, розглядає та більш пильно досліджує аспект роззброєння. Ці питання досліджували такі дослідники як: Ю. Андрієнко, А. Лойшин, Г. Перепелиця. Серед представників третьої групи досить помітною є дисертаційна робота Панченко Л.Є, у якій автор аналізує новітні форми міжнародно-нормативної діяльності таких організацій як ООН, ОБСЄ, НАТО, а також що найголовніше, оцінює перспективи вдосконалення нормативно-правової бази міжнародних організацій, досліджує прогалини в міжнародному праві стосовно тематики міжнародно-миротворчої діяльності [1, с. 120-122].

Отже, сучасна історіографія перебуває на стадії, коли потрібно зробити якісний ривок уперед в порівняно з минулим, оскільки після першого періоду, коли було піднесення та підвищений інтерес до вивчення та дослідження даної проблеми, зараз наступив час, коли інтерес до вивчення теми міжнародна миротворча діяльність знизився, потрібні якісні зміни, для того, щоб розпочати період зростання інтересу до даної теми. На це впливає декілька причин: послаблення зв'язків із міжнародними організаціями, які відповідають за мир та безпеку у всьому світі у 2010 році, лише після 2014 року ці зв'язки відновлюються та знову посилюються тому лише після 2014 року починає знову збільшуватися інтерес до вивчення міжнародної миротворчої діяльності України. Також дуже важливим та об'єктивним фактором, який впливає на недостатнє дослідження питання миротворчої діяльності України є недостатнє фінансування науки, відповідно немає джерел фінансування різноманітних наукових досліджень у сфері міжнародної миротворчої діяльності.

Науковці не мають мотивації як такої розвивати науку, через недостатнє матеріальне забезпечення й саму застарілу систему фінансування. Тому основним завданням в подальшому буде краще фінансувати науку та змінювати підходи у системі фінансуванні й тоді, таким чином можна буде змінити ситуацію у фундаментальних наукових дослідженнях на краще щодо нашої проблеми. А найголовнішим, як на мене є посилення співпраці з міжнародними організаціями безпеки такими як ООН, НАТО, ОБСЄ у всіх сферах й проводити курс виключно на входження НАТО та ЄС, тільки тоді ми зможемо більш якісно дослідити миротворчу діяльність в Україні. Також дуже важливим питання є унормування нормативно-правової бази міжнародної миротворчої діяльності в Україні, для того, щоб більш ефективно брати участь в міжнародних операціях та більш якісно інтегруватися в євро-атлантичний простір.

1.2 Джерела та методика досліджень.

Наявність ґрунтовної джерельної бази завжди є фундаментальною основою та важливою умовою фахового дослідження. Тому в процесі будь-якої історичної розвідки досить важливо дотримуватися критеріїв науковості, виявлення пошуку інформації, яка допоможе об'єктивно відтворити минуле. На сьогодні в українській історичній науці джерело – це носій певної історичної інформації, який виникає в результаті розвитку взаємодії природи та людини й характеризує певний аспект життя людини [101, с.34]

У цілому джерела даної магістерської роботи ми можемо розподілити на шість блоків. До першого блоку ми можемо віднести законодавчі акти, міжнародні договори та нормативно-правові документи державних органів влади. Ці джерела є правовим підґрунтям діяльності Збройних сил України в миротворчих операціях. До прикладів цього блоку ми можемо віднести: Конституцію України [13], закони України, постанови та декларації Верховної Ради України [15-18], постанови Кабінету Міністрів [138], накази Міністерства Оборони України [19;20]. До джерел теми можна віднести також закони України з оборонних питань [10;11], закон України про основи національної безпеки України [120], Воєнну доктрину України [15;16].

Джерела є одними з найголовніших факторів, які суттєво безпосередньо впливають на дослідження теми. Одними з основних у процесі формування співпраці на міжнародній арені були й міжнародні договори, так, наприклад, Україна, починаючи з 2014 року підписує вісім міжнародних договорів, з них 5 угод з Республікою Польща та три угоди з Республікою Білорусь.

Наступним блоком є документи органів державної влади, наприклад таких органів як Секретаріат Президента України, Адміністрації, Офісу Президента України, також сюди можна віднести документи державної Ради з питань Європейської та євроатлантичної інтеграції, Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції.

Ці блоки джерел дали можливість нам провести більш об'єктивне та комплексне дослідження. Ці джерела дали можливість вирішити ряд завдань, які були сформовані в ході дослідження, такі як:

- установити та дослідити змістову частину перших документів теми міжнародна миротворча діяльність України[18,19] ;
- визначити та встановити роль та значення законодавчої влади в ході прийняття ряду важливих рішень стосовно миротворчих операцій;
- підсумувати тенденції розвитку військової політики протягом перших років Незалежності [11];
- з'ясувати проблемні питання, що виникали на першому етапі формування органів влади, які відповідали проведенню миротворчих операцій.[12];
- дослідити політику формування військових миротворчих контингентів для проведення військових операцій;
- встановити факт події, яка говорить нам про створення першого військового підрозділу на території України в рамках співпраці з міжнародними організаціями з питань миру та безпеки у світі;
- з'ясувати стан оборонно-промислового комплексу України на початковому етапі формування Збройних Сил України у складі міжнародних операцій, а також дослідити проблеми та перспективи його розвитку;
- встановити перші акції співпраці України у сфері військово-технічного співробітництва;
- дослідити процес формування збройних підрозділів України в складі міжнародних організацій з питань безпеки та миру у світі, також встановити процес оформлення правової бази співробітництва військового комплексу України з іноземними державами;
- прослідкувати зміни в міжнародно-правових нормах стосовно миротворчості.

Також джерела цього блоку дають нам можливість проаналізувати міжнародні нормативно-правові акти двосторонніх стосунків, за прикладом Польщі та Білорусі. Зокрема, щодо них ми можемо:

- визначити особливості співробітництва двох держав у сфері міжнародних миротворчих операцій, зокрема у військовій сфері;
- дослідити зміст та суть відносин України та Польщі;

- визначити передумови появи перших відносин Польщі та України в сфері військової промисловості;
- вивчити особливості польського військового співробітництва Україною. У напрямку двосторонніх стосунків з Білоруссю ми можемо:
- визначити передумови становлення відносин двох держав у кардинально іншому світі;
- дослідити фактори, що впливають на зацікавленість Білорусі співпрацювати у сфері міжнародних миротворчих операцій;
- проаналізувати процес започаткування діяльності у військово-технічній сфері та ін.

Наступний блок джерел - довідкові видання. Одним з головних джерел цього період є Стислий український дипломатичний довідник. У цьому виданні розкрито суть і зміст ключових категорій і понять пов'язаних з міжнародною діяльністю, надається інформація про відомих українських діячів, наприклад дипломатів.

Четвертий блок джерел - інтернет-ресурси. Міністерство внутрішніх справ України отримало широке висвітлення на офіційних сайтах органів державної влади. Зокрема офіційний сайт Президента України знайомить численних користувачів глобальної інформаційної мережі з діяльністю української держави в усіх сферах держави. Значна увага приділялася проблемам функціонування держави органів влади у сфері безпеки та оборони, про що свідчить наявність на сайті численних інтерв'ю, заяв про міжнародну діяльність тощо. На сервері українського парламенту розміщена база даних законодавства України. Серед великої кількості документів, ухвалених Верховною Радою, були виділені лише ті, що стосуються МВС України, що скоротило час на знаходження необхідних документів у відповідному архіві. Інформація про діяльність Уряду України, органів виконавчої влади, новина розміщена на сайті Кабінету Міністрів, де надається найбільш відповідну інформацію про розвиток ВТС з країнами-партнерами, і також робота міжурядових комісій з ПТС. Це дало можливість максимально повно вивчити та аналізувати діяльність Уряду щодо міжнародних заходів

державне співробітництво, зокрема співробітництво у військово-технічному співробітництві[16;17]. Веб-сайт Міністерства Оборони України містить інформацію про курс реформування та розвиток Збройних Сил України, завдання, підготовка та участь підрозділів на міжнародних навчаннях та ІМО. Відобразиться веб-сайт DMOS актуальна інформація про МВС України з сусідніми державами[18]. На сайті інформаційного центру Міністерства юстиції України надається інформація щодо правового змісту міжнародного військового співробітництва. Опубліковано на сайті НІСС при Президентові України монографії, збірники, журнали «Стратегічні пріоритети» та «Стратегічна панорама» питання нацбезпеки та співпраці з міжнародними структурами безпеки.

П'ятий блок джерел – періодичні видання. Періодичні публікації органів державної влади відображають еволюцію поглядів політичного керівництва на характер відносини України з країнами-партнерами, зокрема Польщею та Білоруссю. На сторінках таких видань як «Офіційний вісник України», «Відомості Верховної Ради», газета «Голос України» та журнал «Віче» публікуються думки представників Комітету Верховна Рада з питань оборони і національної безпеки, Закони України, Постанови ВРУ, Укази Президента України про МВС України [13–19;]. У газеті центральних органів виконавчої влади України «Урядовий кур'єр» опубліковані положення, постанови КМУ (Кабінет Міністрів України) з проблем МВС України, матеріали з коментарями вище про лідерство [20–22]. Військова преса дала змогу простежити процес вживання заходів щодо створення міжнародної військової системи співробітництво Збройних Сил України, еволюцію поглядів державних експертів та військового керівництва. Так, у виданнях були опубліковані матеріали військових журналістів, які аналізують результати офіційних переговорів та контакти представників військових відомства з уповноваженими представниками Польщі та Білорусі. Становлення, розвиток та результати українсько-польської та українсько-білоруської співпраці періодично висвітлювалися у наукових виданнях та ЗМІ: вітчизняні – «Стратег панорама», «Наука і оборона», «Національна безпека і оборона»,

«Армія України», «Військово-історичний вісник», «Атлантична панорама», «Камуфляж» тощо; Польська – «Polska Zbrojna», «Zolnierz Polski», «Mysl Wojskowa», «Військово-військовий огляд», «Oborony Naranowej Zeszyty Naukowe»[87] тощо; білоруська – «Білоруський журнал міжнародного права міжнародних відносин», «Білоруський історичний журнал», «Вісник Військова академія Республіки Білорусь», «Армія» [28] та ін.

Шостий блок джерел - мемуари, спогади, щоденники, в яких описані заходи міжнародного військового співробітництва. Особливість цієї групи джерел – високий рівень суб'єктивізму. Тому автор магістерської роботи під час роботи з цим видом джерел не лише ставився до них критично, а й враховував дані про їх авторів: посадове становище, погляди, інтереси тощо. Особливе місце займають військові спогади та спогади В. Петріва [29], А.Коркішка [23], А.Лопаті [23] та В.Гвоздя [23].

Отже, сукупність документів і матеріалів органів державної влади, науково-довідкові видання, преса, мемуари та архівні джерела значно розширила джерельну базу дослідження та допомогла уникнути однобічності висвітлення подій.

Методологічною основою дослідження були загальнонаукова принципи історизму, об'єктивності, системності, дослідження явищ у них розвиток, взаємозв'язок і взаємозалежність[109–110]. Реалізація цих принципів дозволили уникнути не зрозумілості, нечіткості, відірваності від об'єктивного історичного процесу під час дослідження матеріалу, отримання результатів, узагальнень і висновків. Для досягнення певної мети та виконання поставлених завдань використовувався комплекс загальних і спеціальних методів історичні дослідження, які дозволили вивчати історичну дійсність, узагальнювати і класифікувати факти і події, відображати їх вплив на становлення і розвиток міжнародних миротворчих операцій України з Республікою Польща і Республікою Білорусь.

Спираючись на історичний метод у магістерському дослідженні, детально відтворено процес формування і розвитку Міжнародних миротворчих операцій, участь у ньому структурних підрозділів України МОУ

(Міністерство Оборони України, види Збройних Сил України, окремі військові форми). Історичний метод дав можливість накопичити факти про предмет дослідження, його властивості, відтворити сутність і особливості діяльності ЗС України як суб'єкта реалізації державної політики у МВС України, з'ясувати загальну тенденцію обох сторін до поглиблення й укріплення відносин і переходу в нову якість – стратегічного партнерства України з РП та РБ. Разом з тим, цей метод допоміг виявити в явищах та подіях загальне, закономірне і випадкове, що дало можливо об'єктивно описати процес розвитку двосторонніх відносин України з РП та РБ.

З історичним методом тісно пов'язаний логічний метод, який став інструментом для відтворення подій, що відбулися протягом певного часу, основою поділу на етапи становлення двосторонніх відносин, у процесі яких сформовано необхідні умови для подальшого переходу на якісно новий формат відносин України з Польщею та Білоруссю на двосторонньому рівні. Завдяки допомозі логічного методу виявлено тенденції на майбутнє сприятливі та несприятливі наслідки у двосторонніх відносинах і необхідність коригування військової політики, а також узагальнений досвід, розроблено нормативно-правову базу, встановлено зміст і методи вирішення проблемних питань. За допомогою історичного методу (у поєднанні з логічним) проаналізовано вплив об'єктивних і суб'єктивних, внутрішніх і зовнішніх чинників прийняття рішень державою про ММО України загалом та на двосторонньому рівні з РП та РБ особливо.

Для розгляду воєнно-політичних відносин України з РП та РБ на різних історичних етапах застосовано порівняльно-історичний та проблемно-хронологічний методи. Це дало можливість об'єктивно оцінити конкретні історичні умови, що були найголовнішими чинниками особливостей цієї діяльності. Так, за допомогою проблемно-хронологічного методу було виявлено тенденцію непослідовності дій українського керівництва у процесі формування відносин з РП та РБ. Порівняльно-історичний метод дав можливість показати воєнно-політичну діяльність органів державної влади

країни у відповідних історичних умов, проаналізувати переваги та недоліки в реалізації ММО України.

У ході проведення магістерського дослідження використано загальнонаукові методи дослідження: аналіз, синтез, індукцію, дедукцію, класифікацію тощо. Їх застосування у ході вивчення й узагальнення значної кількості джерел допомогло зробити висновки щодо цієї еволюції відносин з РП та РБ на етапах, аналізованих у дисертації, і особливості ефективності державних рішень. Аналіз застосовувався на всіх етапах дослідження. Цей метод став основою для визначення етапів розвитку відносин між Україною та Польщею та Білоруссю та їх особливостей. Крім того, були проаналізовані результати двосторонньої зустрічі та переговори на різних рівнях, експертні оцінки тощо. Природним результатом аналізу в роботі є розробка відповідних оцінок, виявлення об'єктивних і суб'єктивних факторів, що вплинули на розвиток МВС з відповідними уповноваженими органами в Республіці Польща та Республіці Білорусь. За допомогою синтезу зроблено узагальнення, встановлено закономірності і тенденції розвитку воєнно-політичної діяльності держави та її збройних сил. Вагоме місце в дослідженні займає метод статистики. На основі різних джерел і наукових праць було встановлено об'єктивні тенденції, виражені кількісними показниками на конкретний час або за певний проміжок часу. Це дало можливість розглянути в динаміці, інші кількісні та якісні зміни в розвитку досліджуваних процесів. Використання статистичного методу, зокрема, сприяло встановленню динаміки участі ЗС України у спланованих спільних заходах, міжнародних навчаннях, підготовці кадрів за межами країни.

Серед методів теоретичного дослідження, використаних у праці, важливе місце займають індукція й аналогія, які дали змогу всебічно дослідити ММО України і сформулювати деякі рекомендації щодо його розвитку. Для дослідження стану правового забезпечення ММО України, визначення етапів еволюції, а також особливостей договірно-правової бази українсько-білоруського та українсько-польського співробітництва було використано спеціально-юридичні методи, зокрема формально-юридичний та

порівняльно-правовий. Алгоритм проведення дослідження з обраної теми побудований таким чином: з'ясування суті подій, які відбувались у процесі становлення і розвитку відносин України з РП та РБ, їх впливу на характер і рівень співпраці у МВСп (Міжнародне військове співробітництво) України. Особливості, інтенсивність і спрямованість двосторонніх відносин дали змогу зробити висновки щодо основних етапів еволюції відносин. Хронологічні межі кожного етапу визначалися характерними новими якісними і кількісними параметрами співробітництва, новими форматами взаємодії. Керуючись відповідними принципами та методами наукового дослідження, які забезпечують його достовірність, у дисертації реалізовано мету систематизувати матеріал у послідовній та завершеній формі, об'єктивно проаналізувати процеси формування і втілення загальнодержавними інституціями та органами військового управління у визначений період. Реалізація цієї мети потребує чіткого розуміння ММО(Міжнародні миротворчі операції України як типу взаємодії відповідних суб'єктів міжнародних відносин, зокрема між суміжними державами.

У сучасних умовах гармонізації законодавства України з правовою системою Європейського Союзу формування єдиних поглядів на проблему уніфікації юридичної термінології, а саме понятійного апарату, є одним із найбільш важливим. У ході дослідження погоджуємося із пропозицією І. Авдошина розробити й ухвалити галузевий законодавчий акт України з питань співробітництва у військовій сфері, який би сприяв узгодженню нормативно-правових актів держави в частині, що стосується здійснення державними органами України співробітництва з відповідними органами інших держав у військовій сфері за всіма напрямками такого співробітництва [76,с.52]. У свою чергу Л. Зіняк у науковій праці «Міжнародно-правові засади військового співробітництва України» відображає сутність міжнародно-правових засад міжнародного військового співробітництва. Дослідник запропонував власне визначення терміну «міжнародно-правове військове співробітництво України» та дослідив поняття, види і принципи співробітництва, генезу його правової регламентації, особливості

імплементації міжнародно-правових норм у вітчизняне законодавство з урахуванням міжнародно-правових зобов'язань у військовій сфері, а також специфіку участі України в міжнародних інституціях військового співробітництва. Разом із тим науковець зазначив, що міжнародне військове співробітництво ЗС України є одним із найбільш пріоритетних з огляду на необхідність підтримання миру і безпеки на національному та міжнародному рівнях. Важко не погодитися з його думкою про те, що, сприяючи стабільності та передбачуваності відносин між державами у військовій сфері, військове співробітництво створює підґрунтя для розвитку інших напрямів міжнародної співпраці [77, с.3 –11]. У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» надано таке трактування змісту поняття «співробітництво»: 1) спільна діяльність, спільні дії; 2) праця в якій-небудь установі. Участь як автора в роботі якогось друкованого органу. Співпраця – спільна з ким-небудь діяльність [37, с.29]. У «Термінологічному словнику», підготовленому фахівцями Національного науково-дослідного Центру оборонних технологій і воєнної безпеки України, наведено таке визначення поняття «військове співробітництво» – напрям міжнародного співробітництва у сфері реформування і розвитку ЗС України, підготовка військ (сил), їх взаємодії (взаємосумісності) зі збройними силами інших країн для досягнення спроможності виконувати спільні завдання [81, с.58]. У національному законодавстві України, зокрема Указі Президента України «Про заходи щодо вдосконалення військово-технічного співробітництва України з іноземними державами», визначено передусім мету, засади, види, повноваження та порядок регулювання суб'єктів військово-технічного співробітництва [70, с.24]. При цьому метою ВТС України є забезпечення національних інтересів і безпеки держави, оснащення ЗС України та інших військових формувань сучасним озброєнням і військовою технікою, іншими товарами військового призначення, розвиток експортного потенціалу військово-промислового комплексу, підвищення науково-технічного і технологічного потенціалу оборонної галузі України. Проте цим указом чітко не визначено поняття «військово-технічного співробітництва України».

Аналіз історіографії та виявлених джерел дає підстави стверджувати, що Міжнародні миротворчі операції України залишається актуальною проблемою історичної науки та є предметом дослідження істориків, політологів, юристів та інших фахівців. Дослідження історіографії проблеми дозволяє виокремити три етапи у процесі накопичення знань про становлення ММО України, а саме: перший етап (1994–1999) – поява перших наукових праць присвячених участі України у миротворчій діяльності (одна монографія, одна дисертаційна робота та незначна кількість наукових статей); другий етап (2000–2009) – розширення спектру підходів до дослідження проблеми, вивчення її фахівцями із філософських, політичних, історичних, юридичних наук (п'ять дисертаційних робіт та п'ять монографій, більше сорока статей і два збірники матеріалів наукових конференцій); третій етап (2010–2020 роки.) – зменшення кількості наукових розвідок з проблеми, але продовження наукових розробок з історичних, юридичних, політологічних наук (шість дисертаційних робіт, більше десяти публікацій). Вітчизняну історіографію за тематичним принципом розділено на такі групи: перша – наукові праці, присвячені аналізу національної безпеки та оборони держави, ролі і місця ММО (Міжнародні миротворчі операції) України та її складових.

Встановлено, що протягом 1990-х років та в 1991–2013 рр. про українсько-білоруське та українсько-польське міжнародне військове співробітництво мова йшла лише у виступах і статтях представників Міністерства закордонних справ України, Міністерства оборони України та інших державних органів влади. Поза увагою залишалися історичний досвід українсько-польського та українсько-білоруського військового співробітництва, процес становлення і його розвиток. Зважаючи на недостатню кількість праць з порушеної тематики, існує потреба спеціально історичного вивчення досвіду ММО України з Республікою Польща та Республікою Білорусь. Недостатньо вивченими залишаються такі аспекти: передумови становлення міжнародного військового співробітництва України у воєнно-політичній, військовій і військово-технічній напрямках; еволюція

нормативно-правового забезпечення ММО України; особливості і тенденції українсько-польського та українсько-білоруського міжнародного військового співробітництва (1991–2013), зокрема виявлення впливу військово-політичних факторів на становлення і розвиток двостороннього українсько-польського та українсько-білоруського співробітництва[31,с.32]. Наявна джерельна база створює можливості для повноцінного розкриття предмету дослідження, вирішення поставлених наукових завдань та досягнення передбаченої мети. Застосування у роботі загальнонаукових, спеціально-історичних і спеціально-юридичних методів наукового пізнання дало змогу достовірно відтворити цілісний процес становлення ММО України та його розвитку за досвідом співробітництва України з Республікою Польща і Республіки Білорусь в означених хронологічних межах, уникнути однобічності й непослідовності під час його розгляду. Виявлено наявність прогалин в унормуванні понятійного апарату зокрема визначення таких термінів, як «оборонне співробітництво», «військове співробітництво», «військово-технічне співробітництво», та «міжнародне військове співробітництво». На нашу думку, аналізуючи досвід трансформації міжнародної термінології та уніфікації основних напрямів зовнішньополітичної діяльності України, щодо євроінтеграції та отримання статусу держави-члена НАТО, понятійний апарат потребує чіткого визначення та ієрархічну схему побудови. Зокрема, враховуючи не тільки цілі та завдання в межах компетенції МОУ, а охоплюючи широкий спектр забезпечення національної безпеки та оборони суспільства, держави.

РОЗДІЛ 2 .СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ МИРОТВОРЧОСТІ УКРАЇНИ

2.1.Передумови та основні етапи розвитку миротворчої діяльності

Миротворча діяльність на сьогодні є дуже важливим фактором у світовій геополітиці. Після розпаду Радянського Союзу світ змінився. Відтепер в цілому світі відбуваються локальні конфлікти, але, ці конфлікти є досить загрозливими для цілого глобалізованого світу. У сучасному світі, немає тепер країн, які були б фактично ізольованими від світу, якщо і є, то їх дуже мало, наслідки цих локальних конфліктів у вигляді воєн, військових сутичок з різних мотивів відчуваються в усьому світі. Тому важливо запобігати цим конфліктам, аби світ був мирний та стабільний[83,с.20]

Основними факторами та причинами, які зумовили появу міжнародної миротворчої діяльності це зростання конфліктів на пострадянському просторі, зокрема, з одного боку розпад СРСР значно стабілізував геополітичну обстановку у світі, але з іншого боку раніше на значній території був один політичний гравець СРСР, а тепер на руїнах Союзу утворилася багато держав, а також виокремилися держави, які відтепер можуть самостійно формувати власну політику незалежно ні від кого, що загрожує певною непередбачуваністю у світових масштабах. Відтепер кожна держава може проводити відносно незалежну політику й, таким чином, впливати на геополітичну ситуацію у світі й це призводить до певної нестабільності.

Основними етапами у розвитку миротворчої діяльності були : античний час, коли вперше об'єднувалися певні народні організації з метою захиститися від спільного ворога, далі був наступний середньовічний етап, коли також народ об'єднувався заради спільної мети, ці два етапи, це були перші етапи, які являлися прообразами системи колективної безпеки на примітивному рівні, останнім етапом є новітній етап, який умовно можна поділити на два етапи, це перший під період, пов'язаний зі створенням нового органу Ліги Націй у 1919 році одразу ж після закінчення Першої світової війни з метою уникнення в майбутньому конфліктів у світових

масштабах задля встановлення миру та стабільності у світі, наступним під етапом є створення Організації Об'єднаних Націй як головного органу, який відповідає за встановлення та дотриманням миру та безпеки у світі, після закінчення Другої світової війни. Ліга Націй як орган не зміг виконати власні функції та мету через недостатність підтримки самого органу з боку великих держав, зараз існує ООН, яка не завжди може виконати власну функцію, через обмеженість власних повноважень та зміну політичної ситуації.

Миротворча діяльність як і будь-яка соціальна практика має свої певні правила гри, а також як офіційний захід регулюється багатьма законами та документами. Починаючи з кінця другої світової війни, світ став все більше і більше глобалізованим, все частіше, одна держава має свої певні зв'язки з іншими державами, так як тепер це вже певна система. Тому взаємозв'язок та взаємовпливи між державами є досить сильними. Після закінчення Другої світової війни світ набув форм біполярності тому що відтепер відбулося зіткнення двох систем: демократичної системи з її цінностями гуманізму в образі США та тоталітарного режиму та антигуманними цінностями, які власне були втілені в життя в Радянському Союзі[87,с.43]Отже були створені військові організації, зокрема НАТО (Організація Північноатлантичного договору з боку демократичного світу) та організацію країн Варшавського Договору з боку СРСР, здавалося зіткнення цих двох цивілізацій було неминуче, але через соціально-економічні та ряд інших причин СРСР зазнав поразки в цій цивілізаційній війні. Відтепер світ став іншим і постали нові держав, які стали незалежними і відтепер змінилися геополітичний порядок денний цілого світу. Під цей порядок денний тепер повинні були затвердити держави, які виникли після розпаду імперії СРСР або ж це були держави, які перебували в зоні впливу СРСР. Хоча на той час не було вже конкурента в країн демократичного табору, як це було раніше, коли СРСР конкурував з США за роль головної цивілізаційної держави світу з її системою цінностей. Тепер ситуація була кардинально іншою, але попри це проблеми виникали, цілком природньо, що в певних держав є власні інтереси, які зачіпають інтереси інших держав у зв'язку з динамікою суспільних процесів та

існуючими історичними кордонами, які майже неможливо змінити. Багато з держав розвиваються в одному напрямку й відповідно мали одні цінності, інші держави розвивалися в іншому напрямку й мали інші цінності, але звичайно протиріч не уникнути. Тому як завжди конфлікти були є і будуть, як на мене, через національні протиріччя, конфесійні, етнічні та інші причини. В умовах глобалізації світ стає динамічним, держави не можуть просто бути поза зоною глобалізації, вони автоматично розвиваються в умовах глобалізованого світу й природно, що одна держава зачіпає інтереси іншої держави.

Після закінчення Другої світової війни було створено Організацію Об'єднаних Націй, яка мала б слідкувати за дотримання балансів та безпеки у світі і мала б запобігати подальшим конфліктам між різними державами. Міжнародна миротворча діяльність регулюється глобальною стратегією ООН, статутом ООН, а також іншими нормативно-правовими документами, які регулюють діяльність структур загальної системи ООН[68,с.30].

Історія розвивається циклічно тому після закінчення Другої світової війни постала необхідність створити новий орган, який має охороняти мир у світі, забезпечувати рівноправність у міжнародних відносинах, також орган, який мав би чітко визначати порядок денний світі та забезпечити йому стабільний розвиток. Історія майже завжди показувала, що завжди була, є і буде необхідність створювати систему, яка б мала забезпечити баланс у співвідношення сил у світовому масштабі між різними народами та державами та запобігти повторенню трагедії світового масштабу, коли більшість держав світу знаходилися між собою у стані війни. Перші спроби були зроблені ще в далекому 1919 році, коли було створено Лігу Націй – вперше в світовій історії орган, який мав би знаходити баланси та запобігати конфліктам між державами і водночас забезпечувати мир в усьому світі, але, на жаль, цей орган не зміг виконати поставлену мету і відповідно завдання, які випливали з мети через те, що по суті цей орган був позбавлений підтримки багатьох держав і сам по собі він не мав ніякої сили, тож його саме існування було номінальним, насправді схожу ситуацію ми

спостерігаємо й сьогодні, коли ООН є безсилою в протистоянням агресивним намірам багатьох держав у світі. Як ми пам'ятаємо США в певний період не ввійшли до Ліги Націй та й ряд багатьох держав вважали, що можуть діяти в обхід цього органу безпеки світового рівня. Свідченнями того, що Ліга Націй не відігравала ніякої ролі є початок Другої світової війни з цими колосальними жертвами, руйнуваннями, що ще раз нам доводить, що цей орган був фактично знівельованим у діяльності. Відповідно після закінчення Другої світової війни світ стає біполярним – утворюються дві різні блоки, які уособлюють дві різні системи – це США(демократична система) та СРСР (тоталітарна система)[34,с.36]

У цей час відбувається бурхливий розвиток науки та новітніх технологій, починається процес гонки озброєння, а також гонка між цими двома найсильнішими державами в усіх сферах життя за те, щоб домінувати та бути єдиною найсильнішою та найпотужнішою державою у світі. Внаслідок гонки озброєння, швидкими темпами розвивається зброя масового ураження - це була ядерна зброя, тобто світ досяг апогею свого розвитку. Ця зброя була здатна по декілька разів знищити всю планету земля[89,с.40] Вперше цю зброю було застосовано в Другій світовій війні, коли США вперше застосувало цей вид зброї масового знищення. Тому цілком очевидно, що існувала велика потреба в створенні органу, який би мав опікуватися питаннями врегулювання геополітичної ситуації в світі, яка все більше набувала характеру загострення. Відповідно для того, щоб врегулювати питання відносин між двома – наддержавами США та СРСР потрібні були не просто документи тактичного характеру, потрібно було вже вироблення певної системи, адже це були не просто регіональні держави лідери, це були держави світового масштабу, які визначали життя цілого світу тому був необхідний комплекс дії та заходів, які б могли урегулювати відносини між цими державами[46,с.17].

Паралельно з цим починають проводитися наукові дослідження, коли вперше американські науковці починають досліджувати явище конфліктів комплексно, коли починають встановлювати причини міждержавних,

регіональних конфліктів. Першими дослідниками, які почали досліджувати на науковому рівні конфлікти були американські філософи та психологи, зокрема, до них ми можемо віднести Анатолія Рапорта, Кеннета Боулдінга. Саме ці вчені займалися створенням дослідницького центру з питань конфліктів, а також займалися вивченням та дослідженням питань пов'язаних з цією темою. Ці вчені намагалися розробити власну систему бачення цієї проблеми, так зокрема, Кеннет Боулдінг досліджував аспект інтегративної допомоги, яка ставила собі за мету попередити та призупинити конфлікти серед держав на певний термін[1,с. 27].

Дослідженням природи конфліктів також займалися інші науковці, зокрема це один з австрійських дипломатів Джон Бертон, який запропонував власну систему заходів, які повністю попередили конфлікти. Вагомим кроком щодо цього питання було створення центру досліджень на зразок центру з питань конфліктів у США. Іншим відомим вченим, який допоміг краще дослідити питання миротворчості був Томас Шелінг, науковець, який значну увагу приділив дослідження аспекту гри як одного з методів проведення переговорів. Вже у 1964 році в Осло було засновано Інститут досліджень миру Й.Галтунгом. Саме цей вчений сформулював уперше поняття «миротворчих операцій» як заходи з підтримки миру та «миробудівництва» [35,с.42]Звичайно досліджуючи цю проблему нам звичайно потрібно проаналізувати певний понятійний апарат, так як це обов'язковий елемент стартового етапу вивчення проблеми. За трактуванням Й.Галтунга, миротворчість – це процес мирного врегулювання конфліктів шляхом досягнення компромісів. Миробудівництво – це одна з форм урегулювання конфліктів між державами, в регіональному, світовому масштабах через створення спільних проектів у економічному, політичному, соціальному житті, проведення культурно-просвітницької роботи з населенням, підтримання миру – це роз'єднання протиборчих сторін шляхом встановлення контролю над ними.

Досліджуючи конфлікти, насправді головне зрозуміти ключові їх причини та природу, які досить часто зароджуються на різних рівнях:

державному, регіональному, місцевому світовому масштабах. Як правило конфлікт не викликається однією окремою причиною тому цей процес, як на мене, має бути досліджений комплексно. Першим дослідником, який в комплексі проаналізував конфлікти був Герман Шмідт. Він став розглядати конфлікти як процес, а також він зосереджував увагу на латентних конфліктах. Наступним дослідником, який поглибив і розширив вивчення явища миротворчої діяльності був Г. Фішер, який вважав, що припинити конфлікт можна лише через загрозу сили.

Починаючи з 70-80-х років ХХ ст. іноземні вчені такі як Гене Шарп та Пол Вер зробили наголос у власних дослідницьких роботах на тому, що потрібно було зайнятися питанням трансформації конфліктів, згодом Адам Керл теж до'єднується до проведених досліджень і підтримує Гене Шарпа та Пола Вера та пропонує власну точку зору, яка стосувалася пошуків першопричин конфліктів, тобто він намагався заглибитися в сам процес та віднайти причини цих подій [20, с. 18]. А. Керл більше приділяв увагу соціально-економічним аспектам вирішення конфлікту і вважав, що вирішення конфлікту – це насамперед зміни в соціально-економічній політиці стосовно держав, де відбувається конфлікт. Досить важливим аспектом процесу підтримки миру у світі, миротворчості як такої є процес парадипломатія, яка виділяє неофіційних учасників конфлікту, що дає змогу, як на мене більш ефективно провести миротворчу роботу у зоні зіткнень.

Основними складовими миротворчої діяльності є акти примирення, досягнення компромісу, найголовніший для мене фактор – це взаємодія, адже без них досить складно врегульовувати мирним чином конфлікти.

Отже, як ми вже зрозуміли, що процес миротворчої діяльності та його формування пройшов не один етап власного розвитку. Це етап Середніх віків, період новітнього часу. З метою мирного залагодження виникаючих конфліктів на різних етапах робилися спроби створення певних міждержавних структур, які б займалися цим питанням. Відповідно ці органи/ структури зосереджували у своїх руках повноваження, які мали бути спрямовані

на подолання конфліктів у світі або запобігати цим конфліктам. Отже, об'єктом вивчення миротворчої діяльності є конфлікт.

Історично так складалося, що протягом багатьох століть були вже випадки, коли ряд держав створювали певні органи для колективної оборони, в античні часи – це був Делоський морський союз, створений в 478 році до н.е.[45,с.34] під керівництвом міста Афіни, яке на морі мало великі переваги проти персів. Номінально це вже був прообраз системи колективної безпеки, але насправді, ц до цієї системи це політичне об'єднання можна віднести лише умовно. Тому що досить необ'єктивно буде використовувати термінологію, яка приблизно бере свій початок одночасно разом з створенням перших підсистем колективної безпеки в ХХ столітті і порівнювати її з часами античності, коли цих термінів та трактувань не існувало.

У період Середньовіччя теж склалися специфічні умови для створення передумов для миротворчої діяльності[45,с.40]. У той період об'єднувальним чинником була католицька церква, оскільки більшість європейського тогочасного населення було католиками, що, безумовно, ще більше сприяло об'єднувальним процесам. У суспільстві церква в той час мала величезний авторитет, навіть більший за авторитет монархів тому це посилювало її роль в об'єднувачих процесах. В Європі в цей період якраз теж відбуваються постійні війни між собою, оскільки на той час Європа була розділеною та слабкою, яка потерпала від постійних повстань та заворушень. За цих обставин церква могла застосувати певні покарання за порушення правил чи її канонів, наприклад це накладання анафеми, що дуже болісно сприймалося в традиційному європейському суспільстві й це таким чином лише могло вплинути на порушника закону. Накладення анафеми католицькою церквою увійшло в історію як «Божий мир»[45,с.46].Першими примітивними заходами з примушення до миру були відомі нам ще з часів Середньовіччя, коли у Франції проводилися військові збори та мобілізації чоловічого населення, для того, щоб вони запобігали порушенням спокою в містах, а також вони мали слідкувати за порядком у містах. Відповідно для проведення такого роду заходів потрібно було мати необхідне фінансування, а фінансування

справді було за рахунок обкладенням населення спеціальним податком на утримання оцих загонів, які мали б слідкувати за дотриманням правопорядку у містах. Такі мобілізації проводилися не лише у Франції, а також у ряді німецьких міст, таких як: Льеж, Кельне, Швабії, Баварії. Але звичайно, що аж ніяк не можна трактувати в сучасному розумінні, оскільки ці акції, які здійснювалися в Середньовічних регіонах, це були акції, які мали внутрішній характер, і не вважалося системою колективної безпеки в прямому значенні.

В період Нового Часу після серії європейських воєн складається перші більш схожі на сучасні прообрази систем колективної безпеки, про це зокрема свідчать прийняття ряду міжнародних договорів таких як: Вестфальський мирний договір 1648 року, Утрехтська угода 1713 року [45,с.48], Паризький договір 1763 року. Більшість відомих істориків вважають, що от саме прийняття Вестфальського миру починається новий виток у міжнародних правовідносинах, оскільки нова система сприяла створенні нового устрою – це система стримувань і противаг та дотримання балансів у Європі [45,с.53]. Ця система породила створення та започаткування першої системи колективної безпеки у Європі, коли вперше після дуже складних років, Європа повертається до миру. Але вже є певне усвідомлення, що потрібно змінювати геополітичну систему держав та співвідношення їхнього впливу в Європі, щоб в майбутньому зменшити ризик повторення таких довгих воєн, а також, щоб народ жив у мирі та стабільності. Вперше було започатковано систему, коли перш ніж починати конфлікти міждержавні, регіональні, світові, потрібно було звернутися до суду й намагатися мирно довести свою правоту, і в разі, якщо цю правоту не можна було довести протягом трьох років, то тоді вже можна було застосовувати примусові заходи до тих, хто намагається порушити мирний устрій в державі. Але звичайно, поки Європа не була готова до повноцінного впровадження миротворчої діяльності в сучасному розумінні та намагалися притриматися старих принципів геополітики – це підтримка балансу сил. Але навіть впровадження принципу системи колективної безпеки навіть на

початковому примітивному рівні, свідчить про те, що загальне бачення та потреба в уведенні цієї системи була вже навіть тоді[65,с.32].

Після початку Великої Французької революції 1789 року знову відбулися зміни в баченні європейцями геополітичного устрою країн Європи, на хвилях романтичних ідей революції 1789 року у Франції змінилися й загальне бачення системи безпеки ряду держав, відтепер монархи як раніше не мали повноважень керувати територією виключно за власним бажанням, відтепер більше повноважень та прав має народ, крім інституції монарха є ще й інститут виборних органів, що, безумовно впливаю на свідомість як мас так і еліт. Після Наполеонівських воєн, коли знову відбулися ряд військових сутичок, а також воєн за право управляти всією Європою Наполеон зазнав поразки, стара система щодо балансу сил знову не працювала, необхідно було створити нову, але більш ефективну систему[65,с.38]. Після того як Наполеон зазнав поразки у 1815 році, постало знову питання, яка ж має бути нова система більш вже вдала, яка не призведе до негативних наслідків, у 1815 році на Віденському конгресі з повоєнного облаштування світу було вирішено, що нова система колективної безпеки в тогочасному розумінні буде називатися система «великого миру» на континенті. Держави-переможці сформували порядок денний, до них належали: Росія, Австрія та Пруссія, згодом до них долучається Франція, Великобританія.

Вже в 1827 році вперше було випробувано систему на справі, Священний союз – державне утворення Австрії, Пруссії, Росії. Союз звернувся до уряду Туреччини на прохання підтримати визвольну боротьбу змагання в Греції в 1827 році, але по суті, якщо говорити про категорії міжнародного, сучасного права, то це втручання у внутрішні справи, але сьогодні це вже можна актувати як захист прав людини, але знову ж таки буде великою помилкою дивитися на ті події під кутом сучасної людини[40,с.23].

Країни Священного Союзу прагнули підтримати грецький народ повністю, й вимагали від султана поступок, але не домоглися і тому їм прийшлося застосовувати іншу статтю дипломатії – це вже примушення до

миру, в ході воєн, у битві біля міста Наваріно турецький флот був розгромлений, це показова акція, яка мала примушувати дотримуватися правил гри більшість держав. Об'єктивно говорячи, на той час більш держав були відірвані одне від одного не було таких активних контактів між собою, що призводило до зайвою агресії між суперниками й таким чином це зменшувало шанси на побудову міцну та ефективну систему колективної безпеки, хоча звичайно, те, що в Європі це вже було давно, ми ще тільки рухаємося до того[42,с.24].

В подальшому звичайно теж як протягом багатьох століть відбуваються війни, наступає період створення величезних імперій, зокрема, Французької, Британської, Російської і звичайно відбуваються війни за перерозподіл земель та впливів у світі. Існували не тільки перші прообрази систем колективної безпеки, а існували й просто одиничні конференції, де вирішувалася доля тих чи інших територій, наприклад, це питання стосовно земель Африки, які вирішилися у 80 – ті роки XIX століття, на цій конференції було досягнуто компромісу і завдяки цьому вдалося уникнути війни між імперіями[6 с.5].

Першою по справжньому вже в новітньому етапі була спроба створити орган влади – Ліга Націй, яка навіть за своєю назвою зрозуміло вже, що мала би представляти інтереси всього народу та турбуватися про безпеку, мир у світі, й навіть був наділений номінальними функціями, не зміг справді запобігти Другій Світовій війні, хоч напевно найголовнішим завданням та метою цієї всесвітньої організації було запобігти подібного за своїми масштабами війни, як це було в Першій світовій війні, але не справилася, тому що по суті це був формальний орган з дуже обмеженими можливостями, які ще й не підтримали великі держав такі як наприклад, США, що робило цю організацію безсилою в діях[27,с.18]. Хоча звичайно й були певні позитивні рішення та дії цього органу, наприклад, проведення референдумів, тобто мирних демократичних волевиявлень стосовно входу територій в склад різних держав.

Згодом постає ООН (Організація Об'єднаних Націй у 1945 році.) після Другої світової війни, з реалізацією планів, примушення до миру, акції з підтримки миру не вдалося. Хоча звичайно ООН є набагато ефективнішим органом безпеки, ніж та сама Ліга Націй, хоча до неї є багато питань, та можливостей до дискусій з приводу проведення реформи цього органу, оскільки коли орган був створений були зовсім інші умови геополітики, зараз все змінилося тому звичайно потрібно займатися реформуванням самого органу, оскільки він не завжди є ефективним у своїй діяльності[23,с.32].

Отже, як ми зрозуміли міжнародна миротворча діяльність має витоки власної історії ще з часів Античності, вже тоді існували перші уявлення про цю систему. Система колективної безпеки буде формуватися протягом багатьох століть під впливом різних аспектів: це політика в першу чергу, геополітична ситуація та багато інших причин. Миротворча діяльність вона умовно поділяється на кілька етапів, які включають в себе певні заходи, наприклад, акції зі сприяння миру, акція з підтримки миру у світі, також це превентивна дипломатія, коли потрібно передбачити ситуацію на кілька кроків уперед. Ця система має свою історію, яка формувалася протягом століть і зараз і досі існує й відіграє ключову роль в міжнародній ситуації. Слід зазначити, що Європа пройшла непростий шлях від прообразу системи колективної безпеки, але вже тоді вони розуміли її необхідність. Врешті-решт вдалося прийти до загальних принципів та виробити певну систему бачення ролі, структури цієї системи, адже від її ефективності залежить світовий порядок.

Починаючи з новітнього етапу, можна виділити сім етапів формування та становлення розвитку сучасної миротворчої діяльності. До періоду становлення миротворчої діяльності можна віднести сім етапів : перший етап почався у 1919 році, коли власне вперше у світовій історії було сформовано орган колективної безпеки, ця структура мала на меті завадити в подальшому майбутнім конфліктам між державами, народами та убезпечити світ від страшених трагедій, якій пережило людство в Першій світовій війні. Але, на жаль, через відсутність реальних механізмів забезпечення контролю

за безпекою у світі, коли фактично сам орган колективної безпеки не мав ніяких сил аби протистояти загрозам, світ знову прийшов до війни, яка була ще більш страшною за попередню, тож знову після закінчення війни постало питання, створення органу колективної безпеки, який стане більш ефективно здійснювати власні функції[25,с.42]. Було створено організацію, яка мала відповідати за мир та безпеку у світі – Організація Об'єднаних Націй, яка була створена 1945 році, одразу ж після закінчення Другої світової війни. Другий етап почався з 1948 року і тривав до 1956 року, коли вперше нова організація влаштовує дві миротворчі операції, які тривають і до сьогодні. Перша операція з підтримки миру та безпеки у світі була проведена на Близькому Сході в арабо-ізраїльському конфлікті, під час операції орган називався орган ООН зі спостереження та виконання умов перемир'я»(ОНВУП)[20,с.28]. В цій операції уповноважені органи ООН виконували функції спостереження, друга операція була влаштована в Індії та Пакистані задля контролю над розмежування кордонів двох держав на території спору – Кашміру. Третім періодом є період, коли зростає напруга між США та СРСР .

Цей період триває з 1956 року до 1967 року, на цей період припадає пік загострення холодної війни між США та СРСР. Миротворчих операцій не проводилося протягом цього періоду. На четвертому етапі з 1973 до 1980 – х років операції проводилися у формі контролю за конфліктними регіонами без силового застосування.

Наступним періодом є період, який триває з кінця 1980 - х років до початку 1990 – років. Для цього періоду характерно проведення операцій у формі силового примусу до миру. Застосування до примусу надається виключно радою Безпеки ООН, воно включає в себе застосування необхідної сили в необхідному обсязі[1,с.337]. Наступним останнім етапом є етап з кінця 90 – х років і до сьогодні, цей етап характеризується різноманітністю проведення акцій різного характеру. Після розпаду імперії СРСР, змінилася геополітична структура світу відтепер на уламках СРСР утворилася величезна кількість держав, які відтепер могли провадити власну політику

незалежно від центру тому тепер кожна держава могла проявити себе на міжнародній арені. Тому відтепер обстановка певною мірою втратила характер стабільності та передбачуваності. Прикладом втрати такої передбачуваності є операції в Югославії, які проводилися за ініціативи ООН в 1992 році.

2.2 Поняття та сутність категорії миротворчих операцій під егідою ООН

У різних статутних документах ООН, немає чіткого визначення терміну миротворчості тому кожна держава, яка є учасником ООН по своєму національному принципу трактує термін суть поняття миротворчості. Така ситуація певним чином не дає можливості чітко охарактеризувати концепцію самої миротворчої діяльності. Такі поняття як миротворчість, миротворча операція, взагалі не використовуються у статуті ООН, натомість використовуються поняття «дії», «дії ООН», «об'єднані дії ООН», «примусові дії» « сумісні примусові міжнародні дії», «дії превентивного або примусового характеру», «заходи» «примусові заходи», «операції» [2, с.9]. Термін міжнародні миротворчі операції використовується для окреслення різних форм та видів діяльності, яка має на меті забезпечити мир та стабільність у світі та уникнути військових конфліктів або їх вирішення шляхом проведення забезпечення миру в зоні бойових дій. Всі міжнародні миротворчі акції проводяться в рамках мандату від Ради Безпеки ООН – одного з найбільш головних органів ООН. В англійській версії ці операції називають *peace operations, peace support operations, peacekeeping operations* [3, с. 57].

Операції можна поділити на три блоки:

1) несилові (коли застосовуються переважно мирні засоби та методи з метою урегулювання конфлікту. До них ми можемо віднести форми контролю над ситуацією в проблемному регіоні, форма спостереження;

2) поєднання засобів політичного впливу та військових методів у встановлення миру та забезпеченні безпеки у регіоні.;

3)застосування виключно силових методів задля встановлення миру у зоні конфлікту.

Всі операції за спрямуванням поділяються на превентивні, які намагаються завадити конфлікту ще до його початку, операції зі встановлення миру, коли вже безпосередньо здійснюють втручання міжнародні органи з метою встановити порядок та мир у конфліктному регіоні., операції з підтримки миру, коли сторони намагаються знайти компроміс за посередництва міжнародних органів безпеки, операції з примусу до миру, коли вже безпосередньо в силовому варіанті здійснюється операція, постконфліктна побудова миру, коли вже після встановлення мирної ситуації, міжнародні органи безпеки займаються розбудовою системи управління з метою подальшого недопущення конфліктних ситуацій, гуманітарні акції, коли мирним шляхом намагаються повернути конфліктну ситуацію в мирне русло [4,с.57].

Ключовим органом, який координує міжнародну миротворчу діяльність є ООН. Основними функціями цієї структури є забезпечення миру у світі та безпеки. Починаючи з початкового етапу формування ООН запроваджувала практику, коли для підтримки миру у світі, застосовувалися міжнародні спостерігачі у вигляді військових та збройних сил ООН, які брали участь в підтримці миру у світі[5,с.54]. Поступово дії таких військових контингентів стало масовою практикою і навіть зараз найчастіше ООН використовує саме такий формат власної діяльності із забезпечення світового порядку та покладених на нього функцій. Практика по підтримці миру у світі, здійснювалася у вигляді різних форм таких як: проведення дослідження регіонів з нестабільною ситуацією, спостереження за тим, чи дотримуються сторони перемир'я, гуманітарна допомога[6,с.3-16]. Міжнародна практика показала, що недостатньо мати лише один орган колективної безпеки, для того, щоб ефективно виконувати всі функції, потрібно мати цілу систему органів влади, яка відповідає за власну сферу й таким чином це призводить ефективного виконання поставлених цілей і завдань. Цю основу структури по забезпеченню миру та безпеки у світі становлять Рада Безпеки, Генеральна

Асамблея, Секретаріат на чолі з Генеральним Секретарем. Кількість допоміжних органів завжди є різною, і вона виходить із завдань та функцій організації. Є також спеціалізовані постійні органи ООН, що надають підтримку головним органам ООН в підтримці миру та безпеки у світі. До них можна віднести Спеціальний комітет з підтримки операцій Департамент з політичних питань, Департамент з питань роззброєнь та урегулювання озброєнь, Військово-штабний комітет при Раді Безпеки ООН.

Діяльність Ради Безпеки та Генеральної Асамблеї ООН є основною в забезпечення миру та безпеки у світі. За повноваженнями Рада безпеки розслідує будь-який конфлікт чи спір, яка може вплинути на міжнародну обстановку, вона має право давати власну оцінку подіям, що можуть мати загрозливий характер. Ця структура може надати рекомендацію як діяти в ті чи іншій ситуації сторонам, так і може вдаватися до застосування сили.

Генеральна Асамблея може лише надавати рекомендації членам організації чи членам Ради Безпеки щодо урегулювання певного конфлікту. Генеральна Асамблея має регулювати співробітництво між державами у сфері культури, освіти, економіки, соціальної сфері. Для цього було створено Економічну Раду та Соціальну Раду – органи, які відповідають за економічну співпрацю та соціальну взаємодію між державами та народами. Основними функціями ООН є дослідити міжнародну ситуацію, посилити взаємодію між учасниками ООН. В рамках ООН існують органи, які відповідають за різні сфери відповідальності самої організації: це організація охорони здоров'я (ВООЗ), Організація праці (МОП), організації культурно-гуманітарного напрямку ЮНЕСКО, установи економічного спрямування : Міжнародний валютний фонд (МВФ), Міжнародна асоціація розвитку (МАР) Метеорологічна організація (ВМО). Всі ці органи мають на меті не тільки забезпечити у певній сфері мир та безпеку, а в цілому комплексно на ООН покладено завдання комплексно підтримувати мир та стабільність у різних сферах[48,с.26].

На жаль, на сьогодні не існує єдиного сталого та чіткого визначення поняття миротворча місія, сам процес має вираження в декількох формах

тому можна цей термін віднести до політичних, дипломатичних, військових. Навіть на сьогодні в офіційних документах ООН не існує визначення поняття миротворчість. Кожна з держав – учасниць, також членів міжнародних організацій використовує це поняття на власний розсуд згідно з національними трактуваннями [37, с. 21]. Це в свою чергу створює певні перешкоди для вироблення певних принципів роботи, оскільки немає точного визначення, відповідно відсутня точна методологія поняття, це призводить до того, що сама миротворча концепція та відповіді на концептуальні питання будуть відсутні через невизначеність. Така ситуація у юридичному розумінні може призвести навіть до правової колізії. Перша за все, що потрібно - це визначити поняття базового характеру, які допоможуть розібратися з термінологією та понятійним апаратом теми й водночас дасть можливість краще розкрити суть миротворчості. Проблема з понятійним апаратом та відсутність єдиної системи визначень може призвести до міжнародно-політичних проблем. Для кращого розуміння суті аспекту потрібно виробити чіткий апарат та понятійний словник. Розвиток понятійного апарату дасть можливість урегулювати сам факт операцій з питань підтримки миру та безпеки у світі[43,с.47].

Одним з основних органів безпеки, який регулює та відповідає в ООН за миротворчі операції – це Департамент операції з підтримання миру. Цей орган є ключовим містком своєрідним, який зв'язує миротворчі операції з різними державами, учасниками ООН, тобто цей орган координує діяльність міжнародних миротворчих операціях. Цей орган відповідає за організацію проведення миротворчих операцій у світі. Починається історія цієї організації в 1948 році, коли вперше організуються миротворчі операції, українська делегація була відправлена вперше в Югославію. Звичайно, що офіційно департамент був створений вже у 1992 році. Департамент налічує чотири відділи: Управління операцій, Управління у справах органів забезпеченості законності та безпеки, а також відділ з військових питань, відділ з політичних питань, оцінки та навчальної підготовки. Робота відділу управління операцій займається здійсненням комунікацій місій ООН, а

також полягає в підготовці місій ООН, які будуть відправлені в гарячі точки з різних аспектів: політичний, стратегічних, оперативних. Відділ з питань законності та безпеки було створено 2007 року. Основною метою цього відділу було зміцнення зв'язків між органами, які були частиною системи: пенітенціарна, правосуддя, поліція, а також для реформи органів безпеки всередині системи [31, с. 22].

Відділ з військових питань займається суто питаннями, які пов'язані з питання розгортання військових частин, покращення ефективності участі у військових операціях. На чолі цього відділу стоїть військовий радник, який постійно має консультуватися із заступником генерального секретаря з питань підтримки миру стосовно військового аспекту участі національного контингенту у військовій операції. Військовий радник також постійно надає консультації всім очільникам відділів ООН [34, с. 44]. Відділ з питань політики та оцінки навчальної підготовки надає постійну статистику з приводу даних участі в операціях збройних контингентів. Також цей орган здійснює координації з іншими органами в системі ООН [19, с. 51].

Іншим важливим органом є департамент польової підтримки. До основних функцій департаменту польової підтримки входить фінансування та матеріально-технічне забезпечення контингентів, що беруть участь у миротворчі місії. До складу Департаменту польової підтримки входить сім підрозділів: канцелярія помічника генерального секретаря, відділ польового персоналу, відділ бюджету і фінансів, відділ матеріально-технічного забезпечення, відділ інформаційно-комунікаційних технологій, а також людських ресурсів та загального управління. За багатьма визначення можна зробити єдиний висновок, що це в першу чергу скоординована політика яка охоплює дії певних людей. Фактично миротворчі місії сьогодні – це заходи окремих держав, особистостей, персоналій стосовно забезпечення миру та безпеки у світі [57, с. 44]. В Статуті ООН не має чітко прописаних термінів «миротворчість», «миротворча операція», «операція з підтриманням миру». В статуті ООН використовуються такі терміни як «дії», «дії ООН», «об'єднані дії ООН», «примусові дії». В статуті слово операції вживається як дії

Збройних Сил ООН згідно з статуту. Саме приблизне навіть визначення терміну миротворча операція має певні ознаки військової спрямованості, іншою ознакою є те, що лише країни члени ООН можуть брати участь в таких операціях. Мало вживається, що заходи ООН з підтримки у світі – це стримувальні дії або поліцейські акції. Такі акції вони є тактичними, а не стратегічними[7,с.8-16]. Досить цікаво, що ідею створити миротворчі сили ООН запропонував канадський урядовець Пірсон. Один з дослідників Харботтлом вважають, що операції з підтримки миру – це ситуація, коли третя сторона втручається з мирними намірами та намагається вирішити цей конфлікт.

Представники США говорили, що потрібно використовувати статтю 7 Конституції, за якою всі конфлікти мають вирішуватися виключно мирним шляхом. У 60–70 – роках з досвідом проведення таких операцій починають все більше досліджувати питання, які є глибинними. Визначення дефініцій є одним з найголовніших в питанні міжнародно –правового регулювання. Операції з підтримання миру – це операції – це заходи військовослужбовців . який немає права використовувати примус. Відома дослідниця миротворчого руху Павлова [2, с. 34] вважає, що операції з підтримання миру ООН поділяють на три покоління та два типи: блакитні берети, блакитні каски всього існують операції трьох поколінь: 1)традиційні операції підтримку від часів Холодної війни, 2) багатофункціональні місії миротворців.3)операції з елементом примусу.

Більшість дослідників вважають, що операції підтримання миру проводяться лише за рішенням Ради Безпеки ООН або Генеральної Асамблеї на відміну від НАТО, яке може проводити операції без обмежень у кількості та території. Протягом багатьох років, десятиліть сам термін на підтримання миру сприймався виключно в позитивному ключі. В кінці 90-х років ХХ століття була розроблена чітка система регулювання нормативно-правових актів та в цілому діяльності ООН і вже вся робота була майже закінчена, але все ж таки не вийшло доопрацювати понятійний апарат ООН, це вносить свої складнощі в роботу багатьох органів ООН, які врешті-решт формують

порядок денний через невизначеність правового регулювання. Існує досить велика кількість нерегульованих питань, наприклад більшість країн Західної Європи поділили миротворчі операції, на ті, що є примусовими, операції зі сприяння миру, операції з відбудови миру, операції з підтримки миру. Сама класифікація є досить умовною, оскільки от наприклад, Франція не погодила цю класифікацію, вважаючи, що всі операції є примусовими тому сенсу в таких операціях немає, оскільки вони будуть неефективним. Взагалі існують різні класифікації миротворчих операцій, різні дослідники вибирають різну класифікацію, американського полковника, в якій він визначає, що операції з підтримки миру мають такі функції як :міжнародна збройна або псевдовійськова присутність у різних формах, згода країн, в яких йде конфлікт на допомогу, згода добровільна членів ООН надати власні національні контингенти, основною метою операції є: попередження або зупинка насилля, спостереження за тим, як дотримуються миру, перемир'я, або перетин кордонів, чітка обмеженість застосування сили, створення гарних умов для звільнення територій, чи врегулювання певного конфлікту, або спорту. Інший один з дослідників А. Кокс наголошує у своїй праці «Перспективи підтримання миру», що операції з підтримання миру – це незвичайний збройний акт, основною метою якого є попередження збройних зіткнень, та контроль за ситуацією. Представники наукової думки США принципово дотримуються позиції, що операції з підтримки миру має дуже велику відмінність від примусових заходів .і вважають, що їх мають трактувати як мирне розв'язання міжнародних конфліктів і їхнє правове обґрунтування має базуватися на статті VI статуту ООН, де наголошується на мирних принципах.

Американські дослідники створили власну класифікації міжнародним миротворчим операціям, які поділяються на три групи традиційні місії з підтримки миру у світі, багатокomпонентні мирні операції, мета яких виконати завдання в зонах конфлікту комплексно і включає в себе робота з населення, ведеться довготривала підготовка до переходу на шлях миробудівництва, втручання контингенту ООН для попередження гуманітарної

катастрофи і операції з насильницького встановлення миру [39, с. 49]. Використовуючи різні трактування поняття миру, можна зробити власний висновок стосовно цього питання. Операції на користь миру-це сукупність дії, заходів, які спрямовані на встановлення миру в усьому світі, а також здійснюються на основі рішення Ради Безпеки ООН, також Генеральної Асамблеї.

Отже, аналіз категоріально-понятійного апарату проблеми миротворчості засвідчує, що єдиної думки у розумінні та трактуванні терміну «миротворчі операції» одностайності немає. На жаль, навіть на рівні документів офіційних ООН чіткого визначення не існує, кожна держава учасник сама приймає на основі власних національних інтересів визначення. Відповідно це породжує правову колізію та юридичну невизначеність, а вона в свою чергу може призвести до певних негативних політичних наслідків на міжнародній арені. На основі ряду праць та думок, автор зробив висновок, що міжнародні миротворчі операції – це спеціальні заходи, які спрямовані на дотримання миру у всьому світі, а також на створення передумов до відсутності конфліктів будь-якого характеру. Операції здійснюються міжнародними організаціями, які відповідають за підтримку та дотримання миру у світі, зокрема це ООН, ОБСЄ, НАТО та інші організації.

РОЗДІЛ 3. УЧАСТЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ.

3.1. Міжнародно правове регулювання миротворчих операцій.

Внутрішньо-правове регулювання участі України миротворчих місіях.

Миротворчі операції з підтримки миру та безпеки у світі відбуваються в цілому в багатьох регіонах світу з різним ступенем складності, в залежності від типу операції, миротворці використовують весь власний арсенал юридичних норм, які їм можуть допомогти в певній ситуації. У залежності від типу конфлікту, його специфіки, миротворці можуть користуватися нормами міжнародного, гуманітарного права, нормами права країни, де перебувають миротворці, або нормами права, країни, яка відправила миротворців у зону конфліктів.

Тому, одним з найголовніших факторів, які забезпечують проведення діяльності миротворців у певній державі чи регіоні є право регулювання миротворчої діяльності, фактично це є ключовим чинником, який забезпечує урегулювання проведення миротворчої операції. Тому досить важливо привести законодавчу базу згідно з міжнародними принципами регулювання таких операцій, оскільки перш за все, мусить перевести принципи дії міжнародної миротворчої діяльності у відповідність до власних національних законів. Досить важливо розуміти, що Україна діє під егідою ООН тому звичайно перш за все необхідно зрозуміти законодавство та норми права, які регулюють міжнародну миротворчу діяльність саме Організації Об'єднаних Націй. До основних елементів, які урегульовують міжнародну миротворчу діяльність з боку ООН відноситься : Статут ООН, який регулює правові питання проведення операцій; мандат конкретної миротворчої операції; норми міжнародного права, які регулюють питання захисту прав людини в мирний та воєнний час; міжнародно-правові документи, які регулюють статус дії миротворчих місій, угода про статус збройних сил, Конвенція про привілеї та імунітети ООН 1946 року; конвенція ООН про безпеку персоналу ООН та пов'язаного з нею персоналу 1994 року; бюлетень Генерального

секретаря ООН» Щодо застосування міжнародного гуманітарного права для сил ООН з підтримки миру 1999 року; технічні угоди між державами, які беруть участь в міжнародних миротворчих операціях.

Миротворчі операції є за своїм спрямуванням дуже складним та комплексним явищем. Всі учасники таких операцій несуть повну відповідальність за вчинені під час таких операцій власні дії, а також певною мірою перебувають під загрозою через ступінь небезпеки проведення операції. Тож заради повноцінного всеохоплюючого убезпечення учасників операцій з боку ООН, було створено законодавчу базу, яка убезпечує персонал та різних учасників таких операцій від негативних наслідків. До цієї бази можна віднести: Конвенцію ООН щодо безпеки персоналу 1994 року; конвенція про привілеї та імунітети ООН 1946 року; В основі проведення миротворчих операцій лежать принципи міжнародного права, зафіксовані у офіційних документах організацій, які безпосередньо організують такі міжнародні дії, що спрямовані на підтримку миру та безпеку в світі, це, зокрема, статут ООН, резолюції Ради Безпеки ООН (резолюції Ради Безпеки мають обов'язковий характер), резолюції Генеральної асамблеї (носять рекомендаційний характер), а також інші нормативно-правові документи, до них, зокрема належать, мандати на проведення миротворчих місій ООН. Разом ці всі документи становлять основну законодавчу базу, яка урегульовує в цілому миротворчу діяльність, а також її окремі аспекти, також ці всі документи регулюють повноваження різних органів у структурі ООН й визначають відповідальність стосовно проведення таких операцій, також ці документи визначають механізми реалізації операцій і найважливіші аспекти операцій під егідою ООН.

Для ООН основним документом, який регулює миротворчі операції є Статут ООН, де виділені окремі глави стосовно різних ситуацій під час проведення таких операцій, це, зокрема, ситуації (глава VI), коли є можливість мирного вирішення спорів та ситуації (глава VII), коли не існує можливості мирного вирішення конфліктів між сторонами та існує небезпека та загроза миру та безпеці та ситуація прийняття регіональних угод.

Досить цікавим фактом є те, що під час проведення миротворчих операцій, саме ООН виступає у ролі головної інституції, яка регулює та регламентує саму діяльність з питань підтримки миру у світі, проте, що досить цікаво самого чіткого регулювання питань безпеки як процесу немає, на сьогодні не існує навіть ніяких описів у нормативно-правовій базі ООН самого процесу миротворчої діяльності.

Генеральний секретар ООН в середині минулого століття навіть висловлював свою позицію, що миротворчість належить до традиційних методів мирного вирішення певних спорів, наприклад, переговори, пошук компромісів, посередництво (глава VI), заходи примусового впливу (глава VII)[8,с.27]. Коли була зроблена ця публічна заява, якраз тривала холодна війна, в таких умовах було досить складно застосувати статтю 43 статуту ООН. А за законодавчою базою ООН для прямого втручання необхідно було досягти одностайності в одному з ключових органів структури ООН – Раді Безпеки, що, було не реально, а, якщо й відбувалися випадки одностайності в прийнятті рішень, то вкрай нечасто, оскільки постійні члени Ради Безпеки могли застосувати право вето, а, коли одна з країн постійних членів Ради Безпеки застосовує право вето, тоді рішення не зможе набрати законної сили.

Першою миротворчою операцією була операція, проведена в 1948 році, коли згідно Статуту ООН, зокрема статті 40 глави VII вперше в історії були направлені спостерігачі від ООН до Палестини, створено орган зі спостереження та виконання умов перемир'я, паралельно в цю країну були направлені військові спостерігачі. Військовий контингент вперше був задіяний у 1956 році в зв'язку з Суецькою кризою. Перша масштабна військова операція миротворчих сил була проведена у Конго в 1960 році [78,с.45].

ООН може самостійно визначати, коли необхідно застосувати заходи примусового або превентивного характеру згідно з статтями 5, 39, 49, 50 статуту ООН. У разі, коли з'являється загроза безпеці та миру у світі, ООН одразу ж має право санкціонувати заходи, які допоможуть уникнути в майбутньому негативних наслідків. Слід додати, що подібні заходи, можуть

застосовуватися ООН в будь-яких регіонах, в будь-який період. Сама миротворча діяльність включає в себе цілий ряд заходів таких як : превентивна дипломатія, підтримку миру, миробудівництва. Наприклад, різні етапи включають в себе різні заходи, так, наприклад, на початку конфлікту двох чи декількох сторін можна застосувати підтримання миру, так, як на цьому етапі превентивну дипломатію застосовувати вже пізно, а превентивну дипломатію можна застосувати тільки, коли є певні маленькі сигнали конфлікту між сторонами[9,с.57].

Коли йде здійснення операцій з підтримки миру, військова сила застосовується відповідно до статей 39 та 42 Статуту ООН. Завжди основною метою дії з підтримання миру є стабілізація ситуації в зоні конфлікту шляхом стримування або припинення конфлікту із залученням військових, які не є зацікавленими в продовженні конфлікту, тобто із залученням військового або цивільного контингенту, який є нейтральним до конфлікту.

Сам термін операції з підтримки миру у світі був використаний у резолюції Генеральної Асамблеї ООН ще в 1965 році, але чіткого формулювання цієї дефініції не було, саме визначення з'явилося лише через десять років. Операції з підтримки миру та безпеки у світі можуть проводитися як за згодою місцевого законного уряду, також це може відбутися і без дозволу місцевого законного уряду, якщо ООН вирішить, що ситуація виходить за межі дозволеного, тоді ООН втручається. Прикладом, коли в ООН не було дозволу на застосування військової сили, була ситуація пов'язана з Сомалі в 1992 році одним з найбільш часто застосовуваних випадків у миротворчій діяльності ООН є операції з примусу до миру. В межах таких операцій може бути використаний контингент морських, повітряних, сухопутних сил, крім цього відбувається розрив повний або частковий дипломатичних, економічних відносин, одним з прикладів є блокада, можуть також використовуватися виключно військові сили, колективні сили з підтримання миру також може відбуватися залучення військових спостерігачів у зону бойових дій на основі мандата, який видала Рада Безпеки ООН або іншого органу з системи ООН, діяльність якого спрямована на встановлення захисту

та миру у світі [10, с. 24-27]. Згідно з статтями 11 та 29 Статуту ООН тільки Рада Безпеки може визначити, які дії потрібно застосувати по відношенню до ситуації, яка склалася.

Досить важливим є питання, який саме орган і яким чином може бути санкціонована міжнародна миротворча операція. Всі миротворчі місії, зокрема, операції з застосуванням військової сили можуть розпочинатися тільки за допомогою рішення Ради Безпеки ООН. Але у зв'язку зі зміною геополітичної ситуації у світі все частіше на сьогодні висловлюються думки в колах представників різних держав, що потрібно, аби в процесі прийнятті рішень брала участь також і Генеральна Асамблея ООН, оскільки досить часто через не досить ефективний механізм прийняття рішень в Раді Безпеці ООН, коли мусить бути одностайне рішення постійних представників органу, цього немає, й таким чином існує від цього неефективного механізму прийняття рішень досить багато загроз. Тобто право вето постійних представників Ради Безпеки є майже завжди запорукою неприйняття того чи іншого досить важливого геополітичного рішення.

Одним з прикладів, коли Генеральна Асамблея взяла на себе роль органу влади, який допомагає врегулювати конфлікти у світі був приклад, коли Генеральна Асамблея прийняла резолюцію щодо подій у Кореї, коли зобов'язали держави учасників використовувати силу у випадку прояву агресії однією з держав та посягання на миру та безпеку у світі. Згідно з цією резолюцією Асамблея може взяти на себе роль уповноваженого органу системи ООН, який відповідає за підтримку миру та безпеки у світі у випадку, якщо Рада Безпеки не зможе проголосувати одностайно за рішення щодо підтримки безпеки та миру у світі й відчуватиму загрозу миру та безпеці чи побачить прояв акту агресії. Резолюція дозволила обійти вето постійних членів дев'ятьма непостійними членами й передати будь-яке питання на голосування Генеральної Асамблеї ООН [11, с. 277-295].

Одними з основних документів, які допомагають регулювати миротворчі операції є документи Генеральної Асамблеї ООН, де одними з найголовніших є Резолюція про «заснування спеціального комітету з

підтримання операцій по підтриманні миру», Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до статут ООН (24 жовтня 1970 р.). Ці документи, а також Статут ООН та Гельсінський заключний акт Наради з безпеки і співробітництва в Європі в 1975 році вважаються основними нормативно-правовими актами, які регламентують міжнародну миротворчу діяльність. Також одним з основних актів про миротворчу діяльність є Резолюція «Про визначення агресії», яка була прийнята 14 грудня 1974 року, згідно з цією резолюцією було визначення терміну агресію в контексті міжнародного права, і було окреслено, що агресія – це застосування військової сили однієї держави проти іншої держави. Але в основному всі питання діяльності миротворців регулюються резолюціями Ради Безпеки ООН, які мають характер конкретності за своєю спрямованістю.

Підсумовуючи вищесказане про нормативно-правову базу ООН щодо регулювання питань миротворчої діяльності України, можна зазначити, що до сьогодні не було поки спроб звести всі норми міжнародного права щодо питань миротворчої політики до єдиної, й це таким чином ускладнює можливість певним чином удосконалювати ті норми, які вже є, а також дещо заважає аналізувати певні тенденції в операціях з підтримки безпеки та миру у світі. За період проведення миротворчих місій, все ж таки можна виокремити певні загальні тенденції миротворчості у світових масштабах [12, с. 54].

У цілому слід зазначити, що повна нормативно правова база, яка регулює миротворчу діяльність складається з обов'язкових нормативно – правових актів та додаткових, які вже залежать від місця проведення операцій, часу, складності та інших деталей. До обов'язкових документів ми можемо віднести: резолюцію Ради Безпеки ООН про початок проведення операції; мандат на проведення операції, який може періодично оновлюватися; угоду про статус сил; угода про розподіл обов'язків між учасниками операції; постійну інструкцію; директиву командування щодо проведення операції; правила застосування сили; угоди з окремих питань. До додаткових нормативно-правових актів відносяться: угоди про завдання сил; угоди про

взаєморозуміння; Директива ООН на операцію; Бойовий наказ; угода про припинення вогню і ворожих дій; угода про встановлення місії спостереження; пам'ятка особовому складу контингенту [13, с. 36]. Здійснення операцій з підтримки миру та безпеки у світі відбуваються на основі дозволів мандатів, які надає Рада Безпеки ООН.

В останні роки відбулися значні зміни в геополітичній ситуації тому відповідно відбулися зміни й в характері проведенні таких операцій. Сама природа конфліктів між сторонами змінилася тому відповідно відбулися й зміни в характері завдань, які постають перед миротворчими силами ООН. Ці завдання стали відтепер набагато складнішими. Кожна операція ООН, яка має на меті забезпечити стабільність та мир у світі має вирішити перед собою ряд завдань; до них ми можемо віднести:

- розгортання сил для запобігання конфліктів та його поширення на інші території;
- стабілізація ситуації після того, як буде закінчено бойові дії, з метою створити передумови до довготривалого миру на цій території;
- надання допомоги країні, яка постраждала від бойових дій, сприяння прийняттю ряду мирних угод між конфліктними сторонами.

З перших років, коли Україна стала незалежною державою, Україна як член ООН займає активну позицію щодо підтримки проведення миротворчих операцій і співпрацює не тільки з ООН, а й з місією Організації з питань безпеки та співробітництва (ОБСЄ), також бере участь в рамках загальної програми «Партнерство заради миру» НАТО. Фактично брати активну участь Україна змогла лише разом з проголошенням Незалежності власної держави. В Україні було закріплено термін «миротворчі операції», але ми розуміємо ці операції як сукупність дій стосовно підтримки миру та безпеки у світі, це, зокрема, операції з підтримки миру, операції з примушення до миру, операції, які відносяться до операцій розбудови мирного життя.

Вже через рік після проголошення незалежності Україна починає власну миротворчу діяльність із прийняття постанови Верховної Ради 3

липня 1992 року: «Про участь батальйонів збройних сил України в Миротворчих Силах Організації Об'єднаних Націй у зонах конфліктів на території колишньої Югославії». Після цього було прийнято закон України» Про Участь України в міжнародних миротворчих операціях», який був підписаний тодішнім Президентом України Леонідом Кучмою 23 квітня 1999 року, завдяки підписанню цього закону відбулося значне спрощення механізмів участі України в миротворчих місіях. Згідно з цього закону основні рішення про направлення військово-цивільних контингентів у зони конфліктів під егідою ООН та інших органів приймає виключно Президент України, він одночасно мав подати власний законопроект, який мав бути й одразу ж схваленим Верховною Радою в частині про схвалення рішення щодо використання українського миротворчого контингенту[14,с.102]. Стаття 1 цього закону нам зазначає власне трактування терміну міжнародні миротворчі операції як: дії або заходи, які проводяться за рішенням Ради Безпеки ООН відповідно до головного документа ООН Статуту ООН, інших організацій, які мають нести відповідальність за підтримку миру та безпеки у світі, також до миротворчих сил можемо ми віднести акції та заходи багатонаціональних сил, які створені за участі Ради Безпеки ООН і мають на меті: запобігти та уникнути виникненню міждержавних конфліктів, врегулювання конфліктних ситуацій та суперечок, створення передумов для врегулювання таких конфліктів. Україна може брати участь у миротворчих місіях в різних форматах, це, зокрема, спостереження за ситуацією, роз'єднання конфліктуючих сторін, роззброєння сторін, а також це може бути гуманітарна допомога постраждалим сторонам конфліктів, боротьба з наслідками конфліктів, уникнення загрозливих ситуацій, які можуть спричинити акти агресії.

В українській термінології існує термін миротворчий контингент до них ми можемо віднести військові підрозділи, які забезпечені повним комплексом зброї, сучасного обладнання, яке їм має допомогти в проведенні успішних операцій. До складу миротворчого контингенту входять батальйо-

ни Збройних Сил України, які в свою чергу входять в об'єднані сили з міжнародними партнерами.

Допоміжним елементом в міжнародних миротворчих операціях є миротворчий персонал. До них ми можемо віднести військових та працівників ЗСУ України, це особи рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ та інших державних чи цивільних установ України. Ці учасники миротворчих операцій не входять до складу миротворчого контингенту. Також Україна під час власної участі в операціях надає крім людей, ще матеріально-технічні ресурси, зокрема до цього ми можемо віднести різну військову техніку, засоби зв'язку, певні види озброєнь також транспортні засоби, продовольство, медикаменти[15,с.102].

Для України зовнішньо-політичні акції у вигляді участі миротворців в закордонних місіях спрямовані на захист перш за все власних інтересів держави, а також забезпечення встановлення миру в усьому світі. У 2018 році був прийнятий важливий закон «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року було названо основні принципи та постулати у сфері оборони та безпеки нашої держави. До цих основних постулатів ми можемо віднести: верховенства закону, законність, дотримання принципів демократичного ладу в країні; дотримання правил та принципів міжнародного права, розвиток сфери оборони держави[16,с.48]. Одним з найбільш важливих нормативно – правових актів була прийнята 15 червня 2009 року «Стратегія Міжнародної миротворчої діяльності України». Цей документ став важливим кроком у формуванні блоку юридичної бази, що регулює діяльність нашої держави у сфері міжнародних відносин. У Стратегії говориться, що Україна має й надалі бути активним учасником миротворчої діяльності, а також потрібно розширювати власні міжнародні зв'язки[17,с.81-97]. Також за цією Стратегією Україна визначає власні інтереси та манери власної поведінки в зовнішній політиці, коли бере участь в міжнародній миротворчій діяльності, зокрема це допомога від українських економічних установ постраждалим країн чи народам, а згодом і повноцінна соціально-економічна співпраця між Україною та державою, де проводилася миротворча операція[18,с.43].

Пропозицію щодо участі України в миротворчій місії вносить Міністерство закордонних справ України у Раду національної Безпеки та Оборони України, попередньо всі питання участі з Міністерством Оборони України. РНБО визначає чи доцільно Україні брати участь у миротворчій місії, чи відповідає участь в операціях національним інтересам нашої держави, чи доречно брати участь з точки зору матеріально-технічного забезпечення, економічного стану. Потім розглянувши всі аспекти можливої доречності участі України, законопроект подається Президенту України. Рішення Президента за підписом голови уряду України, тобто Прем'єр – міністра подається на узгодження Верховної Ради в свою чергу, а Верховна Рада як головний законодавчий орган країни розглядає законопроект в позачерговому режимі [19, с. 30].

Окрім вищезазначених нормативно – правових актів, які безпосередньо визначають миротворчу діяльність нашої держави, за період з 1992 року і до сьогодні Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України було прийнято ще додатково нормативно – правові акти та низку міжнародних договорів з іноземними державами, які стосуються миротворчої діяльності і відповідно урегульовують питання участі органів влади України в питаннях формування операцій з підтримки миру у світі. До них належать : Закон України « Про Збройні Сили України», закон України «Про Оборону України», рамковий документ про співпрацю з міжнародною організацією НАТО «Партнерство заради миру», який був підписаний 8 лютого 1994 року у Брюсселі[36,с.58]. Також це Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного Договору, яка була підписана в столиці Іспанії – Мадрид 9 липня 1997 року, План дії Україна –НАТО.

Таким чином, можна зробити висновок, що всі зазначені законодавчі та додаткові нормативно-правові акти регулюють фінансові, правові, організаційні принципи участі України в миротворчих місіях України, а також ці документи визначають загальні норми та принципи застосування національних сил у різних точках світу. Можна констатувати, що в офіційній документації певною мірою сформована термінологія, яка розрізняє різні

види миротворчих операцій. За допомогою класифікацій, які й визначили інформацію стосовно миротворчих місій ми можемо визначити формат такої операції. Але в цілому застосовувати єдину систему термінології майже неможливо, оскільки як такої єдиною уніфікованої системи міжнародних норм миротворчої діяльності немає, є лише національні трактування самого понятійного апарату. На сьогодні досить важливим є питання уніфікації та кодифікації міжнародних норм права в сфері миротворчої діяльності.

Нині перед міжнародною та національною спільнотою постає питання вироблення чіткої Концепції миротворчої діяльності, в якій буде присутнє чітке бачення розвитку України в системі миротворчої діяльності як процесі, а також усвідомлення власної ролі в забезпеченні миру та безпеки в світі, погляди на розвиток миротворчих операцій та тенденцій пов'язаних з процесами миротворчої діяльності, усвідомлення єдиної структури цього процесу через призму національної політики в різних сферах, яка мусить бути сконцентрована захисті інтересів нашої держави в різних галузях життя, зокрема концентрація на захисті власної оборони та безпеки нашої держави, також концепція мала б встановити міру застосування національного військового контингенту в різних регіонах світу, також концепція мала б містити чіткі положення про взаємодію державних органів, які відповідають за безпеку з чітким розподілом функцій, які відповідали б за миротворчу діяльність [28, с. 45].

Також досить важливим фактором в розробці Концепції є стратегічне бачення розвитку державної політики у зовнішньо-політичній сфері, тобто необхідне вибудовування чітких зовнішньополітичних пріоритетів й власної зовнішньополітичної стратегії, від якої частково й буде залежати від Концепції миротворчої діяльності України, адже не можливо вибудувати концепцію миротворчої діяльності без основоположних принципів та постулатів, які закладені в зовнішньополітичну програму України

3.2. Характерні риси та особливості участі України в міжнародних миротворчих операціях.

Протягом здійснення миротворчих операцій Україна проводила миротворчі місії, які характеризуються певними особливостями та ознаками . До них можна віднести :

1. Використання Україною протягом 1992-2020 рр. участі у миротворчій діяльності ООН як форми та засобу зміцнення авторитету та своїх позицій на міжнародній арені.

2. Юридичне та організаційне забезпечення миротворчої діяльності. За роки незалежності в Україні розроблено юридичну базу для виконання миротворчих завдань та створено відповідні організаційні структури (у Міністерстві оборони ЗСУ сформовано спеціальний центр з координації миротворчих операцій та навчальний центр з підготовки миротворців).

3. Ініціювання Україною прийняття міжнародних документів, що регулюють миротворчу діяльність. У 1993 р. українська дипломатія, виходячи з гострої необхідності гарантування належної безпеки миротворчого персоналу, ініціювала розробку конвенції щодо цього питання. Цю пропозицію було розглянуто на 48 сесії Генеральної Асамблеї ООН, невдовзі на основі проектів України та Нової Зеландії було прийнято Конвенцію щодо захисту миротворчого персоналу ООН.

4. Широка географія миротворчої діяльності України: Європа (Боснія та Герцеговина, Хорватія, Косово, Грузія), Африка (Ангола, Сьєрра - Леоне, Демократична Республіка Конго (ДРК), Ліберія, зона конфлікту Ефіопії та Еритреї), Центральна Америка (Гватемала), Азія (Східний Тимор, Ліван, Голанські висоти).

5. Залежність кількості миротворців від рівня та масштабів конфліктів у різних куточках світу (Зокрема, якщо у середині 90-х рр. ХХ ст. у різних миротворчих акціях було задіяно 1,5 тис. представників України, то у 1999 р., після згорання низки місій на Балканах, їх чисельність скоротилася до 74 осіб).

6. Отримання від миротворчої діяльності не лише політичних дивідендів, а й цілком реальних прибутків (За період 1992-2007 рр. Секретаріат ООН виплатив Україні понад 300 млн. дол. у вигляді компенсацій за участь миротворчого персоналу та використання техніки в ході операцій)

7. Виконання широкого спектру миротворчих завдань: від місій спостерігачів та поліцейських до здійснення будівельних робіт, відновлення шляхів, надання гуманітарної допомоги, забезпечення медичної допомоги місцевому населенню.

8. Висока фахова підготовка та достатня технічна забезпеченість українських миротворчих підрозділів під час виконання операцій ООН.

9. Спеціалізація українських миротворців у сфері транспортування вантажів і персоналу, особливо з використанням гелікоптерів, у наданні та обслуговуванні бойової техніки, а також у відновлювальних роботах у зонах конфліктів.

10. Сприяння миротворчої діяльності реалізації національних інтересів у економічній сфері - залученню підприємств, установ та організацій України до відбудови економіки і соціальної сфери держав, на території яких проводяться міжнародні миротворчі дії, та налагодженню з цими державами подальшого економічного співробітництва.

11. Створення можливості для проходження на практиці справжньої сучасної військової підготовки шляхом залучення українських миротворців до міжнародних акцій та демонстрації потенціалу української військової техніки.

Україна як держава вибудувала зовнішню політику ще з початку власної Незалежності у вигляді максимального дотримання міжнародних норм права. Наша країна завжди досить позитивно ставилася до проведення міжнародних миротворчих операцій, оскільки як держава усвідомлювала власну важливу роль у побудові мирного світу. Україна завжди повністю брала на себе обов'язки як члена ООН і старанно їх виконувала без ніяких порушень [20, с. 81]. Хоч Україна є учасником ООН ще від 1945 року,

активно до міжнародних миротворчих операцій України приступила лише з початком власної Незалежності.

Україна розпочала власну історію в миротворчій діяльності від 3 липня 1992 року, коли була вперше на законодавчому рівні була затверджена Постанова Верховної Ради «Про Участь батальйонів Збройних Сил України в Миротворчих Силах Організації Об'єднаних Націй у зоні конфліктів на колишній території Югославії». Відтоді Україна досить активно брала участь в операціях під егідою різних міжнародних організацій, які відповідають за встановлення миру в світі та безпеки.

За майже 30 років нашої Незалежності в міжнародних операціях, які були спрямовані на встановлення та підтримку миру у світі взяло участь понад 45 тисяч українських військових, з яких 55 загинуло.[21,с.44]. Досить помітно вплинула на міжнародні миротворчі операції України під егідою ООН, НАТО, ОБСЄ та інших організацій схвалення Стратегії Міжнародної Миротворчої діяльності України Президентом України у 2009 році. Це був перший крок до повноцінного усвідомлення власної ролі та власних інтересів у сфері миротворчої діяльності на певний період у часі, що було позитивним моментом. Саме ця стратегія й мала б визначити ключові перспективні напрямки діяльності України в цій сфері, а також пріоритетні завдання та цілі на певний проміжок часу, що є стратегічно, адже, для того, щоб відстоювати власні національні інтереси, необхідно мислити стратегічно та приймати самі ті нормативно – правові акти, які дозволять включити ряд комплексних питань та визначити пріоритети держави у напрямку. Досить цікаво, що із прийняттям Стратегії, Україна змогла розширити власний спектр співпраці з різноманітними міжнародними організаціями в сфері забезпечення стабільності у світі. Але найбільша увага має приділятися розширенню участі нашої держави у міжнародно-миротворчих операціях [22, с. 26].

Основними пріоритетними завданнями Стратегії миротворчої діяльності України є :збереження та збільшення активності України в участі в міжнародних миротворчих операціях; підвищення власного авторитету держави Україна; забезпечення реалізації інтересів нашої держави [23, с. 28].

Україна взяла участь в 34 миротворчих операціях, нині миротворчі сили зі складу ЗСУ України виконують завдання у 9 заморожених конфліктах. Зокрема до цих операцій можна віднести операції під егідою ООН: на території колишньої держави Югославія, а саме - це Східна Славонія; Хорватія, Косово, Македонія, Ангола, Гватемала, Таджикистан, Афганістан, Кувейт, Ліван, Судан, Ефіопія, Еритрея, Грузія; під егідою НАТО :Боснія та Герцеговина, Косово, Ірак; під егідою місії ОБСЄ: Косово та Грузія, під егідою ЄС :операція «АТАЛАНТА». Також Україна брала участь в багатонаціональних силах в Іраку, гуманітарній місії в Кувейті, Афганістан [24, с. 28].

Основними операціями під егідою ООН були операції в Югославії під егідою сил ООН з охорони протягом 1992 -1995 років. Цей вид операції був заснований ще в 1992 році на підставі резолюції Ради Безпеки ООН. Первинним основним завданням місії України на території Югославії був контроль за перемир'ям ворогуючих сторін. Першим одним з найбільш головних завдань місії була охорона аеропорту в місті Сараєво з червня 1992 року, а вже з вересня 1992 року основним завданням українського військового контингенту був захист всіх гуманітарних акцій на всій території регіону держави Боснія та Герцеговина. Всього протягом цих трьох років в операції Сил з Охорони було задіяно близько 40 тисяч військових станом на березень 1995 року. Втрати місії склали близько 200 осіб[26,с.26]. Основну участь в операціях протягом 1992-1995 років брали батальйони ЗСУ України 240, 60. В Операції брали участь військові офіцери, військова поліція, група військових спостерігачів, з техніки –гелікоптери. Основними завданнями цих учасників операції була охорона гуманітарної допомоги для тих, хто постраждав від бойових дій, спроба нормалізації ситуації та припинення бойових дій, а також патрулювання власній зоні відповідальності, тобто контроль за дотриманням безпекових правил для конфліктуючих сторін. У березні 1995 року ці всі групи учасників місії були реорганізовані з однієї групи в три самостійні, але частково пов'язані між собою: ООНВД (Операції Організації Об'єднаних Націй з відновлення довіри) в Хорватії, СПРООН

(Сили превентивного розгортання Організація Об'єднаних Націй) під командування єдиного спільного штабу Миротворчі Сили Організації Об'єднаних Націй.

Наступною важливою місією була місія в Таджикистані, яка розпочалася в 1992 році, коли зійшлися в протистоянні комуністи та прихильники національного режиму й вже стало зрозуміло, що активна фаза конфлікту неминуча, згодом в цю країну була направлена місія добрих послуг й згодом було підписано договір про тимчасове припинення вогню. Згодом Рада Безпеки прийняла резолюцію, за якою в Таджикистані створено було місія спостерігачів ООН, яка діяла з грудня 1994 року до 2000 років. У військовій місії брали участь 21 солдат і вони виконували функції військових спостерігачів. Їхніми основними завданнями були: розслідування повідомлень про припинення вогню, здійснення спостереження за таджицькою об'єднаною опозицією, зокрема за її роззброєнням та демобілізацією. Місія успішно справилася із покладеними на неї завданнями. Наступною місією спостерігачів від України була створена місія спостерігачів в Анголі. Ці спостерігачі теж мали виконувати ті ж функції, що і в Боснії і Герцеговині - виключно спостереження [50, с. 42]. Починаючи з 1974 до 2002 року на цій території йшла боротьба між комуністами та націоналістами. Основним завданням миротворців було спостереження та відновленні інфраструктури . Але, на жаль, мирно не вдалося вирішити конфлікт, тож згодом виходить резолюція про припинення мирних операцій в Анголі. Місія була офіційно припинена відповідно до умов резолюції 1213 Ради Безпеки ООН [22, с. 48]. Черговою миротворчою акцією для України стала місія в Ліберію, яка була почата у вересні 2003 року, там український контингент мав слідкувати за дотриманням перемир'я. Підставою початку миротворчої місії був прийнятий закон від 2003 року, за період з 2004 року в операціях в Ліберії брало участь близько 300 військових. Місія мала на меті отримуватися прав людини, сприяння процесу роззброєння сторін, забезпечення безпеки персоналу ООН. Місія закінчилася у 2018 році, протягом цих 14 років, пройшли службу 5 з половиною тисяч осіб. Наступною операцією була операція в Кот-

д'Івуар, яка розпочалася в з 2004 року, близько 150 миротворців загинуло. Основними завданнями в Кот-Д'Івуар було: здійснення розвідки, супровід військ, оскільки була загроза нападів з боку бойовиків місцевих.

Найбільшою місією України була місія, що розпочалася у Конго в 1960 р. Місія стала дуже масштабною, підраховано, що в ній брало участь близько 16 тисяч українців. Ця операція триває донині. Україна також активно брала участь в операціях ООН. До них належать операції під егідою ЄС (Європейський Союз) в Боснії та Герцеговині, а також під егідою ОБСЄ.

Міжнародні миротворчі операції України завжди мають супроводжуватися санкцією ООН або одного з найголовніших органів ООН – Ради Безпеки ООН, рішення та санкції, якої є обов'язкові до виконання. Крім співпраці України в сфері військово-технічного співробітництва, Україна як держава співпрацює з міжнародними світовими організаціями у медичній, економічній, науковій сферах. Також Україна співпрацює з НАТО (організацією Північноатлантичного договору) й відповідно, діючи в різних локаціях світу, запозичує всі стандарти цієї організації, яка є провідним гравцем у сфері забезпечення та підтримки миру у світі. На думку, автора, цей досвід є дуже важливим, оскільки Україна отримує досвід в сфері співробітництва з іноземними державами у сфері забезпечення миру у світі. В умовах наростання світових конфліктів, міжнародні організації досить часто зверталися до України в межах співробітництва у сфері миротворчої діяльності. Українські військові виконували не лише суто бойові функції, це були також різні цивільно-поліцейські функції, наприклад, забезпечення миру та захисту цивільного населення, охорона складів, боєприпасів. Тобто українські військові виконували різноманітний спектр завдань такі як : супровід місцевого населення, охорона території та багато інших, що зумовлювало розвиток Збройних Сил України, адже, виконуючи цивільно-поліцейські функції, крім, військових сутичок, необхідно було мати контакти з місцевим населенням й таким чином вчити мови, психологію, менталітет та багато іншого, що розширювали рівень пізнання українських військових й виводило українську на якісно новий рівень.

Отже, Україна виступає активним гравцем на міжнародній політичній арені й прагне завжди виступати лише за демократичні команди. Українська сторона співпрацює не тільки з ООН, а й з рядом інших міжнародних організацій, наприклад, ОБСЄ, НАТО та в складі національних сил. Для України слід систематизувати та вивести пріоритети перш за все для національних інтересів в рамках проведення таких операцій. Першою групою держав, яка є більш пріоритетною - це операції, де проводяться в регіонах, що є важливими для національних інтересів України.; співпраця з міжнародними партнерами Також це можуть бути інші операції, коли миротворці принесуть користь для України та світу в цілому в плані безпеки та миру [53, с. 41].

На сьогодні досить важливо зрозуміти суть Стратегії миротворчої діяльності України та розставити ключові пріоритети для нашої держави. Досить важливим питанням, пов'язаним з миротворчою діяльністю є збільшення не кількості операцій, а якості послуг які надають миротворці [21, с. 32]. Мова йде про покращення рівень кваліфікації спеціалістів, які беруть участь в таких акція, покращення взаємодії з іншими державами, вдосконалення технічних засобів.

Першим дуже важливим досвідом, який дає неймовірний поштовх для розвитку ЗСУ України була операція в Боснії та Герцеговині, де українські військові вперше в період Незалежності України були залучені у конфлікт. Всього в цей період було залучено 33 298 військовослужбовців, 664 поліцейських, 593 спостерігачі [ООН витратила щорічно на проведення миротворчої місії 1.6 млрд. доларів. Україна зробила значний внесок у проведення цієї місії, зокрема, було відряджено 2 батальйони чисельністю 1021 особа. Але, на жаль, протягом здійснення цієї операції, лише в 1994 році загинуло 10 українських військових, 50 - було поранено. Під час здійснення цієї операції ЗСУ України здійснювали поліцейські функції, в цілому. Основним завданням, яке постало перед українськими військовими у цій миротворчій місії було роз'єднати ворогуючі сторони й таким чином запобігти конфлікту. В поліцейські функції входили : розмінування території, доставка

гуманітарних вантажів місцевому населенню, охорона біженців, поновлення інфраструктури. Значна українських військових була залучена до будівництва нових інфраструктурних об'єктів після поновлення миру. Дуже важливою перед тим як виконувати завдання необхідно оволодіти рядом навичок, які стануть в нагоді кожному українському військовому, зокрема, це військова підготовка.

Після отримання першого досвіду в 1992 році, вже у 1995 році Україна отримує знову запрошення від Ради Безпеки ООН долучитися до проведення миротворчої місії на тій самій території колишньої Югославії. Українські миротворчі сили сконцентрувалися на виконанні операції в східній Славонії в 1996 році. Основними функціями української армії були: відбудова місцевої соціальної інфраструктури, зокрема, це школи, лікарні. Також військові долучалися до відбудови комунікаційних шляхів, доріг, мостів. Чисельність українських сил становила 50 осіб також долучилися повітряні сили України у кількості 165 чоловік, а також 6 вертольотів Мі-8. До місії долучилися офіцери української армії у кількості 60 осіб [36, с. 55]. Протягом першого періоду в місії взяло участь 6400 військовослужбовців [5, с. 35]. Протягом другої місії в операції взяло участь близько 2500 військових. За весь період двох місій українські військові зазнали 13 ротацій. Завдяки в тому числі українським військовим мир було відновлено на території колишньої Югославії.

Вже після завершення операції 1995 року, в тому ж 1995 року Генеральний секретар ООН звертається до влади України з метою виділити український підрозділ військ та посприяти миру в Анголі [43, с. 43] Український уряд відгукується на заклик Генерального секретаря ООН й направляє до Анголи 534, згодом вже було 800 українських військових. Значний внесок зробили українські військові у завершення цього конфлікту, саме за допомогою українських вертольотів було покладено край цьому конфлікту у 2000 році. Після закінчення конфлікту у Анголі, українські військові беруть участь в миротворчій місії в Лівані, там українські сапери розмінювали поля бойових дій, також займалися зведення фортифікаційних

споруд, зведення доріг. Вже у 2003 році було розгорнуто українську місію в Іраку чисельність 1600 військових, тут українська армія відповідала за охорону та супровід гуманітарних вантажів, несли військову службу на блокпостах, проводили патрулювання місцевих територій.

Наступною місією, яку проводили українські миротворчі сили була операція в Ліберії, яку проводилася в 2004 році, в цій операції брали участь українські повітряні сили у вигляді вертольотів, які мали супроводжувати екіпажі місії, а також здійснювати контроль над територією. Ця операція тривала до 2008 року.

У 2005 році ЗСУ України залучалися до конфліктів у Ефіопії, Еритреї, Судані, Конго. Ця операції тривала до 2008 року. Українські військові виконували роль спостерігачів у місії. Географія здійснення військових операцій України була досить широкою. Так, зокрема, українські сили здійснювали операції в Таджикистані, на території колишнього СРСР. З 1994 -2000 року українські сили брали участь в миротворчі місії на території Таджикистану. Основним завданням було слідкувати за угодою про припинення вогню. Також поруч з цим українські військові проводили операції в Македонії з 1995 року до 1999 років, де їхніми основними завданнями було спостерігати за обстановкою у регіоні й доповідати керівництву місії про все, що може підірвати стабільність та миру у регіоні. Учасником операції був один військовий спостерігач з боку України. Наступною місією була місія спільна місія з ОБСЄ в Косово з 1998 року до 2001 років. Основним завданням місії було доповідати керівництву місії ОБСЄ про будь-які події, які здатні негативно вплинути на ситуацію в регіоні.

Наступною операцією була операція у Гватемалі, яка пройшла в 1997 році. На українських військових покладалося завдання здійснювати контроль над дотримання угоди про припинення вогню між урядом мала б припинити бойові дії в регіоні. Учасниками місії був один військовий спостерігач та організацією «Національна революційна єдність Гватемали». Місія складалася з 8 спостерігачів.

Наступною місією була операція в Афганістані, яка тривала з 2000 –до 2001 років. Це Політична місія, мета якої полягала у дотримання угод з припинення вогню. Учасником місії був один учасник. Після цього українська армія брала участь в місії на території Хорватії з 1996 року до 2002 років. Основне завдання місії полягало в нагляді та контролі за хорватською та югославськими сторонами. Наступною місією була місія в Кувейті, яка тривала в 2003 році. Основним завдання було забезпечити безпеку в регіоні. Також досить відомою була операція в Сьєрра-Леоне з 2001 до 2004 років. а з 2000 до 2005 років. Основним завданням були: супровід та охорона гуманітарних вантажів. Операція в Іраку була досить значною. Місія налічувала 1621 учасника, що досить багато в умовах операції. Також досить важливою операцією була миротворча операція в Придністров'ї, так як це безпосередній кордон України. Це спільна операція України, Російської Федерації, ЗС Молдови, Придністров'я. Основним завданням місії є підтримка миру в регіоні. Наступною операцією є місія ООН в Афганістані. На сьогодні з 2019 року Україна бере участь в операції поблизу Малі, де основним завданням українських військових полягає в охороні мирного населення, а також об'єктів інфраструктури[44,с.34]

Отже, проаналізувавши історію діяльності українських миротворчих сил, можна сказати, до основних особливостей та характерних рис міжнародної миротворчої діяльності України ми можемо віднести : використання Україною протягом 1992 - 2020 рр. участі у миротворчій діяльності ООН як форми та засобу зміцнення авторитету та своїх позицій на міжнародній арені; юридичне та організаційне забезпечення миротворчої діяльності; ініціювання Україною прийняття міжнародних документів, що регулюють миротворчу діяльність; широка географія миротворчої діяльності України: від Європи до Азії; від Африки до Центральної Америки; залежність кількості миротворців від рівня та масштабів конфліктів у різних куточках світу; отримання від миротворчої діяльності не лише політичних дивідендів, а й цілком реальних матеріальних прибутків; виконання широкого спектру миротворчих завдань: від місії спостерігачів та

поліцейських до здійснення будівельних робіт, відновлення шляхів, надання гуманітарної допомоги, забезпечення медичної допомоги місцевому населенню; висока фахова підготовка та достатня технічна забезпеченість українських миротворчих підрозділів під час виконання операцій ООН; спеціалізація українських миротворців у сфері транспортування вантажів і персоналу, особливо з використанням гелікоптерів, у наданні та обслуговуванні бойової техніки, а також у відновлювальних роботах у зонах конфліктів; сприяння миротворчої діяльності реалізації національних інтересів у економічній сфері; створення можливості для проходження на практиці справжньої сучасної військової підготовки шляхом залучення українських миротворців до міжнародних акцій та демонстрації потенціалу української військової техніки.

Досить важливо додати, що досить багато залежало від керівництва держави, зокрема, саме від цього залежали особливості розвитку миротворчої діяльності України в той чи інший період. Історія діяльності українських військових у різних частинах світу є досить яскравою, адже українські військові долучилися до забезпечення та підтримки миру в усьому світі. Таким чином, Україна показала себе як миролюбна країна, яка прагне миру та безпеки в усьому світі. Україна як держава зробила вагомий внесок у розбудові миру та безпеки у світових масштабах. Саме ці миротворчі операції дають можливість не просто набиратися досвіду у військовій сфері, а й налагоджувати міжнародні зв'язки з іноземними державами й посилювати власні міжнародні позиції на зовнішньополітичній арені.

ВИСНОВКИ

В роботі було виявлено та досліджено весь комплекс суспільних відносин, які формуються внаслідок миротворчої діяльності України. Магістерська робота спрямована на дослідження питання міжнародної миротворчої діяльності України з питань підтримки миру та безпеки у світі.

В ході дослідження автор зробив наступні висновки:

1. Автор проаналізував нормативно-правову базу проблеми та з'ясував, що питання участі України в міжнародній миротворчій діяльності постало після здобуття Незалежності в 1991 році, й одразу через один рік третього липня 1992 року було прийнято постанову Верховної Ради України «Про Участь батальйону Збройних Сил України в міжнародних миротворчих Силах Організації Об'єднаних Націй у зонах конфліктів на території колишньої Югославії. Самі ж операції під егідою новоствореного найголовнішого органу з підтримки миру та безпеки у світі ООН (Організації Об'єднаних Націй) розпочалися одразу ж після створення цього важливого органу в 1948 році. Саме з 1948 року розпочинаються миротворчі операції, які мають сприяти підтримці миру у світі. Перша операція була проведена на території Близького Сходу. В цілому ж діяльність миротворчу можна розділити на три етапи, початковий, коли було лише створено перший орган за всю історію міжнародних відносин – Лігу Націй одразу ж після закінчення Першої світової війни в 1919 році й цей орган мав на меті посприяти підтримці миру та безпеці у світі, далі йде період «холодної війни», коли у світі йшла боротьба між СРСР та США за лідерство у світі. Сам період характеризувався значною кількістю конфліктів. Останнім періодом є період сучасний, коли вже немає СРСР й на порядку денному вже не стоять питання конкуренції за світову першість США та СРСР, але водночас постають нові виклики перед людством.

Першопочатково слід зазначити, що на зорі свого формування миротворчі операції включали участь лише невійськового контингенту й дії такого контингенту були обмеженими лише діями по контролю за

дотриманням вогню та в цілому ситуації. Вперше збройні сили будуть застосовані під час врегулювання однієї з чергових конфліктних ситуацій в ході арабо-ізраїльських воєн. В сучасний період характер проведених операцій змінюється. Тепер конфлікти стають здебільшого міждержавними.

2. Під час розгляду нормативно-правової бази можна зробити висновок, що Україна як держава діє згідно Статуту ООН, як член організації. Основна мета діяльності організації – це підтримка миру та безпеки у світі. Саме українські миротворчі сили стали однією з запорок досягнення цієї мети, так як вклад України у забезпечення миру у світі є значним. Також Україна спирається на власні закони та інші нормативно-правові акти, які регулюють її участь в миротворчих операціях – це, зокрема Постанови Верховної Ради від 3 липня 1992 року «Про Участь Батальйону Збройних Сил України в миротворчих Силах Організації Об'єднаних Націй», згодом дуже важливим актом була прийнята Стратегія Міжнародної миротворчої діяльності України від 24 квітня 2009 року. Досить важливим органом, який відповідає за мир та безпеку у світі є Рада Безпеки ООН. Саме цей орган формує порядок денний миротворчих операцій та приймає рішення про початок таких операцій. Досить важливою є глава VII Статуту ООН, яка регламентує втручання ООН у випадку конфліктів на території певної держави, якщо сама держава не може справитися із ситуацією. Саме тоді залучаються сили операцій ООН й українські сили.

3. У роботі було досліджено основні принципи миротворчої діяльності України. По суті основним принципом організації миротворчої діяльності України є застосування всіх законних методів, які б сприяли встановленню миру та безпеки у світі.

В цілому всі операції поділяються на такі види як :миротворчі, операції зі сприяння миру і операції миробудівництва. Всі миротворчі операції проводяться в конфліктній або зоні, де немає конфліктів. Операції зі сприяння миру спрямовуються на припинення конфліктних ситуацій шляхом встановлення компромісів, проведення переговорів та проведення арбітражів стосовно спірних питань. Розбудова об'єктів як акція передбачає

довгострокову перспективу налагодження безпечного життя на конфліктній території після його завершення, для цього етапу характерно перехідні періоди після закінчення військових дій й до повного встановлення миру на території, яка постраждала від конфлікту, зокрема це кроки, які мають посприяти встановлення закону, роззброєння, створення судової системи. проблеми демобілізації. Дуже важливими є три принципи миротворчої діяльності такі як: згода сторін, неупередженість та незастосування сили є трьома найважливішими на думку автора принципами міжнародної миротворчої діяльності України.

4. Автор дослідив систему органів, які відповідають за становлення та підтримки миру у світі. Було визначено, що крім головного органу є допоміжні органи, які теж займають досить вагоме становище в системі органів колективної безпеки. До головних органів, які відповідають за миру світі є Рада Безпеки ООН, Генеральна асамблея ООН, Секретаріат на чолі з секретарем. Також успішно виконують покладені на них завдання є департаменти з підтримки миру, департамент з питань роззброєння і регулювання озброєнь, Військово-штабний комітет при Раді Безпеки ООН., Департамент з політичних питань, Спеціальний комітет Генеральної Асамблеї ООН з підтримки миру. Тобто бачимо, що Організація Об'єднаних Націй має в своєму складі досить значну кількість підрозділів, які дають можливість більш комплексно охопити питання підтримки мир у світі, починаючи з вирішення конфлікту, завершуючи періодом встановлення миру на постконфліктній території та переходу на мирне його життя.

5. Проаналізувавши участь миротворців України протягом багатьох років та навіть десятиліть, влада України в забезпечення світового порядку є досить значним. Функції українських військових при проведенні миротворчих операцій є достатньо широкими, відповідно на сьогодні українську військові долучаються як до охорони мирних жителів та забезпеченні контролю за ситуацією в зоні конфлікту. На сьогодні потрібно більш деталізувати роботу стосовно даної теми.

6. В магістерській роботі досліджується правовий організм функціонування ООН та його допоміжних організацій. Рада Безпеки несе головну відповідальність за встановлення миру та безпеки у світі. Генеральна Асамблея приймає рекомендаційні рішення стосовно прийняття чи неприйняття рішення про початок операцій.

7. Велика увагу автор приділяє безпосередньо участі України в міжнародних миротворчих операціях, а також аналізує подальші перспективи співпраці з ООН. Крім ООН, Україна ще співпрацює з ОБСЄ та ЄС. Починаючи з 1992 років Україна бере участь в багатьох міжнародних миротворчих операціях до сьогодні. Існує потреба в створенні комплексної концепції миротворчої діяльності України, яка дала б можливість більш комплексно та широко, а головне по сучасному здійснювати міжнародну миротворчу діяльність. Необхідно більш точно визначити роль, місце держави в процесі досліджень миротворчої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдошин І. В. Правове регулювання міжнародного співробітництва України у військовій сфері // Стратегічна панорама. 2008. № 2. С. 220–226.
2. Авдошин І. В. Правове регулювання міжнародного співробітництва України у військовій сфері // Стратегічна панорама. 2008. № 2. С. 220–226.
3. Авдошин І. В. Удосконалення правового регулювання міжнародного військового співробітництва України з метою налагодження належного механізму функціонування системи такого співробітництва // Миротворча діяльність Збройних Сил України: досвід, проблеми та перспективи: тематичний збірник / за заг. ред. С. О. Кириченка. Київ: ННДЦ ОТ і ВБ України, 2006. 297 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови: з дод., допов. та CD) / Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.:
5. Велігодський Д. В., Мальцева Є. В. Особливості нормативноправового регулювання співробітництва України з НАТО в 1991–2004 роках // Ученые записки Таврийского национального университета им. В. Вернадского. Серия «Юридические науки». Том 22 (61). 2009. № 2. С. 11–13.
6. Воєнна безпека і оборона України: тлумачний словник нормативноправових та наукових термінів і визначень / Ф. В. Саганюк та ін. Київ: ННДЦ ОТ і ВБ України, 2007. С. 186.
7. Воєнна безпека України на межі тисячоліть / Г.М. Перепелиця та ін., Нац. ін-т стратегічних досліджень. Київ: Стилос, 2002. С. 394.
Воєнна доктрина України: Указ Президента України від 15.06.2004 № 648/2004 в редакції Указу Президента від 08.06.2012 № 390/2012 // Офіційний вісник Президента України. 2012. № 20. С. 31, Ст. 471.
8. Газета «День» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/rus>. 19.10.2000.
9. Голос України. – 1996. – 13 березня.

10. Грубов В. М. Військова політика України: сутність і механізм реалізації в сучасних умовах [Електронний ресурс]: дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02; НАН України, Ін-т нац. відношень і політології. Київ, 1996. 221 с.

11. День миротворців: Україна — одна з постачальників безпеки в ООН // Офіційний сайт Міністерства оборони України. URL: <https://www.mil.gov.ua/ministry/zmi-pro-nas/2020/05/29/den-mirotvorczivukraina-odna-z-postachalnikiv-bezpeki-v-oon/>

12. Департамент міжнародного оборонного співробітництва Міністерства оборони України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.mil.gov.ua/index.phplang=ua&part=department&sub=dms> (дата звернення: 05.02.2014).

13. Дзеркало тижня. – 1999. – 12-18 червня.

14. Екс-голова Служби зовнішньої розвідки Віктор Гвоздь: дуже мало успішних миротворчих місій ООН. Все одно все буде вирішуватися в зовсім інших місцях та в інших кабінетах [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukranews.com/ua/interview/1887-viktor-gvozd-duzhe-malospishnykh-myrotvorchychk-misiy-oon-vse-odno-vse-bude-vyrishuvatysya-v> (дата звернення: 05.02.2018).

15. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> с 102

16. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> с 102(21)

17. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Tex\(29\)](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Tex(29))

18. Заросило В. О. Адміністративно-управлінські аспекти участі та збільшення чисельності працівників органів внутрішніх справ України у міжнародних миротворчих операціях. Вісник Запорізького юридичного

інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2009. № 1. С. 81–90.

19. Зіняк Л. В. Міжнародно-правові засади військового співробітництва України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2015. С. 24.

20. Зіняк Л. В. Міжнародно-правові засади військового співробітництва України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2015. С. 24.

21. Зовнішня політика України-2007: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети [Електронний ресурс] / за ред. Г. М. Перепелиці. Київ: ВД «Стилос», 2008. 312 с. URL: http://www.stylos.com.ua/page=shop2§ion_id=84 (дата звернення: 02.05.2014).

22. Історичне джерелознавство : підручник [для студ. істор. спец. вищ. навч. закл.] / Калакура Я. С. та ін. Київ: Либідь, 2002. 488 с.

23. Козинець І. П. Участь Збройних Сил України в міжнародній миротворчій діяльності (1992–2006 рр.): дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22; НАОУ. Київ, 2008. 226 с.

24. Комарова Л.В. Миротворчість як реалізація зовнішньополітичного курсу України // Наука. Релігія. Суспільство – 2009 - №4 – С. 81-97

25. Комарова Л.В. Миротворчість як реалізація зовнішньополітичного курсу України // Наука. Релігія. Суспільство – 2009 - №4 – С. 81-97

26. Комарова Л.В. Миротворчість як реалізація зовнішньополітичного курсу України // Наука. Релігія. Суспільство – 2009 - №4 – С. 81(26)

27/ Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. (зі змінами) // Відомості Верховної Ради України. 2014. № 11. Ст. 143.

28. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. (зі змінами) // Відомості Верховної Ради України. 2014. № 11. Ст. 143.

29. Коркішко А. С. Карта життя. Роздуми про військову службу. Київ: ВД «Воєнна розвідка», 2016. 564 с. 231. Лопата А. Час і свідомість. Записки

начальника Генерального штабу Збройних Сил України (1993–1996 рр.). (Серія воєнних мемуарів). Київ, 2015. 584 с.

31. Котелянець О. О. Актуальні питання розвитку міжнародної миротворчої діяльності України // Стратегічні пріоритети. 2012. № 2 (23). С. 185–190.

32. Ліпкан В. А. Теоретичні основи та елементи національної безпеки України: монографія. Київ: Текст, 2003. 600 с. 30. Макаров В. Д., Печенюк І.

33. Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття (історико-філософський аспект): монографія / Гуржій О. І. та ін. Київ: Знання, 2006. 355 с.

34. Маланчук П. Вступ до міжнародного права за Ейкхерстом / П. Маланчук ; пер. з англ. – Харків : Консум, 2000. – 592 с. с 39

35. Маланчук П. Вступ до міжнародного права за Ейкхерстом / П. Маланчук ; пер. з англ. – Харків : Консум, 2000. – 592 с. с 39.

36. Маначинський О. Я. Сучасні воєнно-політичні відносини України із суміжно-прилеглими державами: монографія. Київ: НІСД, 1996. (Серія «Воєнна безпека». Вип. 2). Бібліогр.: с. 80–83.

37. Мандрагеля В. А. Війни в історії цивілізацій: соціально-філософський аналіз [Електронний ресурс]: дис. ... д-ра філос. наук: 09.00.03; АПН України, Інститут вищої освіти. Київ, 2006. 444 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe. Назва з екрана.

38. Мещерякова О. В. Генеза законодавства України щодо участі України в міжнародних операціях // Право та безпека . 2009. № 4 (31). С. 19.

39. Міжнародні відносини і євроатлантична інтеграція України: підручник / Кол. авт. Київ: НАОУ, 2005. 403 с.

40. Міжнародні відносини, перспективи і євроатлантичне майбутнє України: підручник / Балабін В. В. та ін. Київ: Тов-во «Індрук», 2008. 358 с.

41. Недзельський Ю. О. Участь Збройних сил України в програмі «Партнерство заради миру» (1994–2010): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22 Нац. ун-т оборони України. Київ, 2012. С. 16.

42. Основні напрями зовнішньої політики України: Постанова Верховної Ради України від 2 липня 1993 р. № 3360-ХІІ (втратила чинність) // Відомості Верховної Ради України. 1993. 14 вересня. Ст. 379.

43. Основні напрями зовнішньої політики України: Постанова Верховної Ради України від 2 липня 1993 р. № 3360-ХІІ (втратила чинність) // Відомості Верховної Ради України. 1993. 14 вересня. Ст. 379.

44. Палій О. Навіщо Україні НАТО. Київ: Дніпро, 2006. 144 с.

Пашинський В. Й. Правове регулювання міжнародної безпеки // Право військової сфери. 2009. № 7. С. 13–15.

45. Перелік міжнародних угод у сфері військово-технічного співробітництва [Електронний ресурс]: Військово-технічне співробітництво: / Міністерство економічного розвитку та торгівлі: офіційний сайт. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=ukUA&tag=Viiskovo-tekhnichneSpi8vrobotnitstvo> (дата звернення: 02.03.2014).

46. Перелік Українських частин комісій з питань військово-технічного співробітництва, до складу яких включені представники Мінекономрозвитку [Електронний ресурс]: Військово-технічне співробітництво / Міністерство економічного розвитку та торгівлі: офіційний сайт. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Listlang=uk-UA&tag=ViiskovotekhnichneSpi8vrobotnitstvo> (дата звернення: 02.03.14).

47. Перепелиця Г. М. Конфлікти в посткомуністичній Європі: монографія / НІСД при Адміністрації Президента України. Київ: Фоліант, 2003. 431 с.

48. Перепелиця Г. М. Про нову роль армії у врегулюванні воєннополітичних конфліктів // Політика і час. 1994. №2. С. 21–27.

49. Петрів В. Військово-історичні праці. Спомини. Київ: Поліграфкнига, 2002. 640 с.

50. Покотило О. І. Створення Збройних Сил України: історіографія: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22; Нац. універ. оборони України. Київ, 2012. С. 20.

51. Положення про організацію та проведення міжнародного співробітництва у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України: Наказ Міністра оборони України від 01.12.2006 № 506 // Нормативні та інформаційні матеріали Міністерства оборони. 2006.

52. Попко С. М. Застосування українського миротворчого контингенту в операції з підтримання миру в Республіці Ірак у 2003–2005 рр. : дис. ... канд. істор. наук: 20.02.22; НАОУ. Київ, 2010. 173 с.

53. Попко С. М. Розвиток воєнно-політичної обстановки під час застосування українського миротворчого контингенту в операції з підтримання миру в Республіці Ірак у 2003–2005 рр. // Труди Нац. ун-ту оборони України. 2009. № 2 (92). С. 236–242.

54. Про військові формування на Україні: Постанова Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 506.

Про військові формування на Україні: Постанова Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 506.

55. Про Воєнну доктрину України: Указ Президента України від 15.06.2004 № 648 / 2004 // Офіційний вісник України. 13.08.2004. № 30. Том 1. 210 с. (зі змінами, внесеними згідно з Указами Президента № 800/2004 від 15.07.2004; № 702/2005 від 21.04.2005; № 518/2009 від 08.07.2009. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/648/2004>. Назва з екрана.

56. Про державний суверенітет України: Декларація Верховної Ради УРСР від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 502.

Про державний суверенітет України: Декларація Верховної Ради УРСР від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 502.

57. Про забезпечення національної безпеки України у зв'язку з можливими розгортанням воєнних дій в регіоні Перської затоки і Близького

Сходу: Указ Президента України про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.04.2003 // Урядовий кур'єр. 2003. 22 березня. С. 4 -98

58. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2411-VI: зі змінами, внесеними згідно із Законами № 170-VII від 27.03.2014 // ВВР. 2014. № 22. Ст. 816; № 35-VIII від 23.12.2014 // ВВР. 2015. № 4, Ст.13 // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 40. Ст. 1452, ст. 527. 59.Учбові нариси миротворчих операцій з можливими рішеннями: посібник укладений юрид. службою Міністерства оборони України / відп. за випуск О. Боков. – К. : ВКФ «Любава», 1998. – 80 с.

60. Про затвердження Інструкції з організації участі миротворчих контингентів (персоналу) Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях: наказ Міністерства оборони України від 28.12.2011 № 840 (зі змінами, внесеними наказом МО України від 01.04.2013 № 220 // Офіційний вісник України. 2013. № 35. С. 50. Ст. 1252. Код акта 66994/2013.

61. Про затвердження Положення про порядок укладення, виконання та денонсації міжнародних договорів України міжвідомчого характеру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.1994 № 422/94 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 165 (165-98-п) від 16.02.1998, зміни втратили чинність на підставі Постанов КМ № 617 (617-2006-п) від 11.05.2006, № 1758 (1758-2001-п) від 27.12.2001). [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/422-94-п/print1456313949183051> (дата звернення: 05.02.2014).

62. Про Збройні Сили України: Закон України від 1992 р. № :зі змінами в ред. від 05.10.2000 № 2019-III // Відомості Верховної Ради України. 2000. № 48. Ст. 410.

63. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. // Офіційний вісник України. 2004. № 35. Ст. 11, ст. 2317. Код акта 29955/2004(110).

64. Про оборону України: Закон України від 06 грудня 1991р. № 1932-XII (зі змінами від 16 жовтня 2010 р.). [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>.

65. Про основи національної безпеки України: Закон України від 15 грудня 2005 р. № 3200-IV: зі змінами і доп., внесеними Законом України від 1 липня 2010 р. № 2411-VI. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-12> (дата звернення: 05.02.2014).

66. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради УРСР від 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 502.

Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради УРСР від 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 502.

67. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24 квітня 2009 р. «Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України» : Указ

68. Про утворення Урядової комісії з питань забезпечення обороноздатності та національної безпеки України: Постанова Кабінету Міністрів України // Урядовий кур'єр. 2009. 4 листопада. С. 10.

69. Про фінансове забезпечення діяльності батальйону Збройних Сил України, направлено до складу Миротворчих Сил ООН : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 серпня 1992 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/461-92-%D0%BF>

70. Пулим О. В. Збройні Сили України як фактор створення та забезпечення існування системи колективної безпеки у Європі [Електронний ресурс]: дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22; Нац. ун-т «Львівська політехніка». Львів, 2001. 204 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe. Назва з екрана.

71. Речич С. Л. Воєнно-політичне співробітництво Збройних Сил України з НАТО (1991–2009): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22; Нац. ун-т оборони України. Київ, 2012. С. 18.

72. Рябов С. Теорія міжнародної політики // Політологічні читання. 1995. № 1. С. 171.

73. Спільне бачення спільного сусідства: Вільнюс конференція – 2006 // Урядовий кур'єр. 2006. 5 травня. С. 1–2.

74. Україна в системі міжнародної безпеки / Нац. інс. проблем міжнародної безпеки; за заг. ред. О. С. Власюк. Київ: ПЦ «Фоліант», ВД «Стилос», 2009. 572 с.

75. Федорків М. Миротворці на Донбасі: реальність чи ілюзія у призмі часу? // Інформаційне агентство Міністерства оборони України – 16 Липня 2020 URL: <https://armyinform.com.ua/2020/07/myrotvorczy-na-donbasi-realnistchy-ilyuziya-u-pryzmi-chasu/>

76. Циганкова Т., Гордєєва Т. Міжнародні організації: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2001. С. 340

77. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник. Київ: Либідь, 2006. С. 716.

78. Шелест Г. Миротворчість під час війни. Перспективи миротворчої діяльності України // Портал зовнішньої політики. URL: <http://fpp.com.ua/myrotvorchist-pid-chas-vijny-perspektyvy-myrotvorchoyidiyalnosti-ukrayiny/>

79. Якимович Б. Збройні Сили України: нарис. Львів, 1996. С. 359.

80. Аннан К. А. Общая судьба – новая решимость : годовой доклад о работе организации за 2000 год / К. А. Аннан // Юридический ежегодник ООН. – Женева : Изд-во ООН, 2003.

81. Бжезинский З. Великая шахматная доска: господство Америки и его геостратегические императивы/ пер. с англ.]. Москва: Астрель, 2013. 702 с.

Василенко В. А. Международно-правовые санкции. Київ: Вища школа, 1982. С. 190.

82. Василенко В. А. Основы теории международного права. Київ: Вища школа, 1988. 288 с

83. Вендт А. Четыре социологии международной политики // Международные отношения: социологические подходы / Рук. авт. кол. проф. П.А.Цыганков. – М.: Гардарика, 1998. – С. 48 – 90.

84. Военное искусство в локальных войнах и вооруженных конфликтах / А.В.Усиков под общ.ред.А.С.Рукшина –М.:Воениздат,2008с. 337.

85. Е.Чемпіль Умная власть: внешняя політика для XXI века., 1999. – 152 с.

86. Завершенные операции по поддержанию мира // Организация Объединенных Наций. URL: <https://peacekeeping.un.org/ru/past-peacekeepingoperations>

87. Заемский В.Ф. Теория и практика миротворческой деятельности ООН: монография / В.Ф. Заемский. - М.: МГИМО-Университет, 2008. - 112с.

88. Заемский В.Ф.Теория и практика миротворческой деятельности ООН : монография /В.Ф.Заемский -.М.:МГИМО Университет, 2008 с 57.

89. Звягельская И.Д. Этноконфессиональные конфликты современности и подходы к их урегулированию // Конфликты на Востоке: этнические и конфессиональные / Под ред. А.Д. Воскресенского - М.: Аспект Пресс, 2008. - С. 57.

90. Земский В.Ф.Новейшая история реформы: монография / В.Ф.Земский. -М.:МГИМО Университет,2008 с 57.

91. Коэн Р. Безопасность на базе сотрудничества: новые перспективы международного порядка [Электронный ресурс]: Интернет-сайт Европейского центра по изучению вопросов безопасности им. Дж. Маршалла. / Ричард Коэн, Майкл Михалка. – Режим доступа: <http://www.marshallcenter.org>. – Публікація № 3, оформлення та виробництво – VІВ, квітень 2001. 91 с. (дата звернення: 02.02.2013).

92. Лукашук И. И. Международное право. Москва, 1997. С. 286.
15.Цыганков П.А. Международные отношения. Москва,1996.С. 320.

93. Морозов Г.И. Актуальные проблемы деятельности международных организаций: теория и практика / Г.И. Морозов. – М.: Международные отношения, 1982. – 351 с.

94. Никитин А. И. Международные конфликты и их урегулирование / А. И. Никитин // Мировая экономика и международные отношения. – 2006. – № 2. – С. 3–16.с 14

95. Павлова Е. Б. Миротворчество в современном мире: теория и практика : учеб.-метод. пособие / Е. Б. Павлова. – Санкт-Петербург : Изд-во Санкт-Петербургского ун-та, 2008. – 85 с.

96. Ушаков Н.А. Проблемы теории международного права. Москва, 1988. 62 с.

Федоров В. Н. Организация Объединенных Наций, другие международные организации, их роль в XXI веке. Москва: Логос, 2007. 944 с.

97. Федоров В. Н. Совет безопасности ООН. Москва: ИМО, 1965. С. 87.

98. Шерр Дж. Жесткая дипломатия и мягкое принуждение: влияние России за рубежом; пер. с англ./ Королевский институт международных отношений Chatham House, Центр Разумкова. Київ: Заповіт, 2013. 152 с.

99. Baser B. Third Party Mediation in Nagorno-Karabakh: Part of the Cure or Part of the Disease? / B. Baser // Journal of Central Asian and Caucasian Studies. – 2008. – Vol. 3, No. 5. – P. 75–101.

100. Coleman K.P. International organisations and peace enforcement: the politics of international legitimacy. - New York : Cambridge University Press, 2007. URL:https://www.researchgate.net/publication/287073485_International_organisations_and_peace_enforcement_The_politics_of_international_legitimacy

101. Deutsch K. The analysis of International relations, 1988.

Keohane R., Nye J.S., Hoffmann S. After the Cold War: International Institutions and State Strategies in Europe, 1989 – 1991. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1993. – 152 p.

102. Krecikij J. Stabilization operation in Iraq. Participation report // Academia Obrony Naranowej Zeszyty Naukowe / Wydanie polsko-angielskie Warsaw, 2006. № 3 (64). P. 161–173.

103. MacFarlane N.S., Weiss T. The United Nations, Regional Organizations and Regional Security // Third World Quarterly, 1994. - Vol. 15. - № 2. - P. 277- 295. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09636419209347498>

104. Mearsheimer J.J. The False Promise of International Institutions // International Security. – 1994/95. – Nr. 3. – P. 5 – 49.

105. Morgenthau H. J. *Politics among nations: the struggle for power and peace* / sixth edition / McGraw-Hill Education, 2005. 752 p.
106. Nordli E. *Methods and Techniques for Serving on a Peacekeeping Mission as a UN Military Observer* // Peace Operations Training Institute. URL: https://cdn.peaceopstraining.org/course_promos/military_observers/unmo_english.Pdf
107. *Peace of God: Pax Dei* [Electronic Resource]. – Available on web : <http://www.mille.org/people/rlpages/paxdei//.html>
108. *Peacekeeping Operations Fact Sheet*. URL: https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/pk_factsheet_09_2019_english_1.pdf
109. Ruggie J.G. *Multilateralism. The Anatomy of an Institution* // *Multilateralism Matters. The Theory and Praxis of an Institutional Form*. New York, : Columbia UP, 2007. P. 3.
110. Waltz K. *Theory of international Politics*. Waveland Press, 2010. 251 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Участь України у міжнародних миротворчих
операціях ООН

№ п/п	Роки	Назва	Місце	Статус
1.	1992-1995	Сили ООН з охорони (UNPROFOR)	Югославія	Завершено
2.	1993	Українська гуманітарна місія в Грузії	Грузія	Завершено
3.	1994-2000	Місія ООН у Таджикистані	Таджикистан	Завершено
4.	1995-1999	Сили втілення (IFOR), Сили стабілізації (SFOR) у Боснії і Герцеговині	Боснія і Герцеговина	Завершено
5.	1995-1999	Місія ООН превентивного розгортання в Македонії (UNPREDEP)	Північна Македонія	Завершено
6.	1996-1998	Тимчасова адміністрація ООН для Східної Славонії, Барані та Західного Срема (UNTAES)	Хорватія	Завершено
7.	1996-1999	Місія ООН в Анголі (MONUA)	Ангола	Завершено
8.	1996-2002	Місія ООН на півострові Превлака (UNMOP)	Хорватія	Завершено
9.	1997	Місія ООН у Гватемалі (MINUGUA)	Гватемала	Завершено
10.	1998-2001	Місія ОБСЄ з верифікації у Косово (Kosovo Verification Mission)	Косово	Завершено
11.	1999 – по нині	Міжнародні сили з підтримки миру в Косово – КФОР	Косово	Триває
12.	1999-2005	Місія ОБСЄ у Грузії	Грузія	Завершено
13.	з 2000, військовий контингент з 2012	Українська миротворча операція у Демократичній Республіці Конго (МООНСДРК)	ДР Конго	Триває
14.	2000-2006	Тимчасові сили ООН у Лівані (UNIFIL)	Ліван	Завершено
15.	2000-2001	Міжнародні сили сприяння безпеці	Афганістан	Завершено

16.	2001-2005	Місія ООН у Сьєрра-Леоне (UNAMSIL)	Сьєрра-Леоне	Завершено
17.	2003	Гуманітарна місія в Державі Кувейт (UNIKOM)	Кувейт	Завершено
18.	2004-2008	Українська миротворча місія в Ефіопії та Еритреї	Ефіопія Еритрея	Завершено
19.	2005-2011	Місія ООН у Судані	Судан	Завершено
20.	2005-2008	Українська миротворча місія в Іраку	Ірак	Завершено
21.	2007-2014	Міжнародні сили сприяння безпеці в Ісламській Республіці Афганістан	Афганістан	Завершено
22.	2008-2009	Місія ООН у Грузії	Грузія	Завершено
23.	2003-2018	Українська миротворча місія в Ліберії (Місія ООН у Ліберії)	Ліберія	Завершено
24.	3 2011	Операція ООН в Кот-д'Івуарі	Кот-д'Івуар	Триває
25.	3 2019	MINUSMA	Малі	Готується

Перелік міжнародних миротворчих операцій України

Минулі					
№	Роки	Назва	Місце	Чисельність	Втрати
1.	1992–1995	Сили ООН по охороні	Югославія	753	15
2.	1994–2000	Місія ООН у Таджикистані	Республіка Таджикистан	21	-
3.	1995–1999	Сили Виконання Угоди, Сили Стабілізації у Боснії і Герцеговині	Боснія і Герцеговина	400	2
4.	1995–1999	Місія ООН превентивного розгортання в Македонії	Республіка Македонія	1	-
5.	1996–1998	Місія ООН у Східній Славонії	Славонія	415	-
6.	1996–1999	Місія ООН в Анголі	Республіка Ангола	216	1
7.	1996–2002	Місія ООН на півострові Превлака, Хорватія	Республіка Хорватія	2	-
8.	1997	Місія ООН у Гватемалі	Республіка Гватемала	8	-
9.	1998–2001	Місія ОБСЄ з верифікації у Косово	Косово, Республіка Сербія	23	-
10.	1999–2003	Міжнародні сили з підтримки миру в Косово — КФОР	Косово, Республіка Сербія	174	1
11.	1999–2005	Місія ОБСЄ у Грузії	Грузія	5	-
12.	2003–2005	Багатонаціональні сили у Іраку	Республіка Ірак	1629	18
13.	2000–2006	Тимчасові сили ООН у Лівані	Ліванська Республіка	657	-
14.	2000–2001	Спеціальна Місія ООН в Афганістані	Ісламська Республіка Афганістан	1	-
15.	2001–2005	Місія ООН у Сьєрра-Леоне	Республіка Сьєрра-Леоне	680	6

16.	2003	Гуманітарна місія в Державі Кувейт	Держава Кувейт	448	-
17.	2000–2008	Місія ООН в Ефіопії та Еритреї	Ефіопія та Еритрея	7	-
18.	2005–2011	Тренувальна місія НАТО у Республіці Ірак	Республіка Ірак	10	-
19.	2001–2009	Місія ООН у Грузії	Грузія	5	-
20.	2005–2011	Місія ООН у Судані	Республіка Судан	11	-
21.	2013–2014	Операція НАТО «Океанський Щит»	Узбережжя Сомалі	249	-
22.	2007–2013	Антитерористична операція НАТО «Активні зусилля»	Середземне море	249	-
23.	2014	Операція Європейського Союзу «АТАЛАНТА»	Узбережжя Сомалі	249	-
24.	2007 - 2014	Міжнародні сили сприяння безпеці в Ісламській Республіці Афганістан	Ісламська Республіка Афганістан	30	-
25.	2010 - 2017	Операція ООН у Кот-д'Івуарі	Республіка Кот-д'Івуар	60	-
26.	2004 - 2018	Місія ООН у Ліберії	Республіка Ліберія	301	6
27.	2013 - 2018	Сили ООН з підтримання миру на Кіпрі	Республіка Кіпр	2	-
28.	2015 - 2021	Тренувально-дорадча місія НАТО «Рішуча підтримка» в Ісламській Республіці Афганістан	Ісламська Республіка Афганістан	21	-
Діючі					
№	Роки	Назва	Місце	Чисельність	Втрати
1.	з 2000, (контингент з 2012)	Місія ООН зі стабілізації у Демократичній Республіці Конго	Демократична Республіка Конго	261	3 (1) персонал
2.	з 2003	Багатонаціональні сили КФОР у Косово	Республіка Сербія	40	3

3.	з 2000	Місія ООН у Косово	Республіка Сербія	2	-
4.	з 2012	Місія ООН у Республіці Південний Судан	Республіка Південний Судан	4	-
5.	з 1998	Спільні миротворчі сили в Зоні безпеки Придністровського регіону Республіки Молдова	Республіка Молдова	10	-
6.	з 2013	Сили ООН з підтримання миру на Кіпрі	Республіка Кіпр	1	-
7.	з 2012	Тимчасові сили ООН із забезпечення безпеки в Аб'єй	Район Аб'єй	6	-
8.	з 2019	Багатопрофільна інтегрована місія ООН зі стабілізації у Малі	Республіка Малі	12	-

